हार्दिक श्रद्धाञ्जली

काठमाडौं । कृष्णदासश्रेष्ठको असामयिक निधनप्रति नेकपा मालेले एक विज्ञप्ति जारी गरी हार्दिक श्रद्धाञ्जली तथा समवेदना प्रकट गरेको छ। महासचिव सीपी मैनालीद्वारा हस्ताक्षरित विज्ञप्तिमा भनिएको छ- 'यही फागुन ११ गते दिनको २.०० बजे नेपालको कम्युनिष्ट आन्दोलनका एक धरोहर क. कृष्णदास श्रेष्ठको असामयिक निधनले हामीलाई स्तब्ध तथा अत्यन्त मर्माहत बाँकी ८ पेजमा

जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरियसी
(Mother And Motherland Are Greater Than Heaven)

ग्रेटर नेपाल

(देशभक्ति, पर्यावरण र सामाजिक विकासमा समर्पित) साप्ताहिक

सरकारलाई खबरदारी

काठमाडौं । माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत आयोजना नेपालले नै निर्माण गर्ने निर्णय गरोस् र काम नगर्ने तर आयोजना आफूले अड्काइराख्ने जीएमआरलाई सरकारले सघाउने काम नगरोस् भनी एक विज्ञप्तिमार्फत मालेले सरकारलाई खबरदारी गरेको छ । विज्ञप्तिमा भनिएको छ- 'माथिल्लो कर्णालीमा जीएम्आर कम्पनीले निर्माण गर्ने जलविद्युत आयोजनाको सम्बन्धमा त्यसले प्रस्ताव गरेको योजना विकास सम्झौता (PDA) ले नेपालको राष्ट्रिय हितलाई नोक्सान गर्ने देखिएकोले बाँकी ८ पेजमा

वर्ष ७ अंक ४४, २०७५ साल फागुन १७ गते शुक्रबार, नेपाल संवत् ११३९ (Feb. 29, 2019) Website : www .greaternepal .com .np मूल्य रु. १० ।-

भारत-पाक तनाव उत्कर्षमा

काठमाडौं । गत १४ फेब्रुअरीमा भारत प्रशासित कस्मिरको पुलवामा भएको आत्मघाती हमलामा ४६ जना भारतीय सुरक्षाकर्मीको आम संहारपछि भारत र पाकिस्तानबीच उत्पन्न तनाव यतिखेर उत्कर्षमा पुगेको छ । २६ फेब्रुअरीको बिहान पाकिस्तानको बालाकोटमा हवाई हमला गरेर भारतले मुस्लिम अतिवादी संगठन जैस ए मोहम्मदका सयौं अड्डा ध्वस्त गरेको दाबी गऱ्यो । पाकिस्तानको सुरक्षा समितिको आकस्मिक बैठकपछि पाकिस्तानी प्रधानमन्त्री इमरान खानले भारतीय दाबी झूटो भएको बयान दिए । बीबीसीले समेत भारतीय दाबीमा सत्यता नभएको समाचार सम्प्रेषण गर्दै एकजना सर्वसाधारण पाकिस्तानी नागरिक घाइते भएको बतायो । पाकिस्तानी प्रधानमन्त्री खानले उचित समयमा बालाकोट हवाई हमलाको जवाफ दिइने बताएका थिए । त्यसको लगत्तै २७ फेब्रुअरीमा पाकिस्तानले भारतीय वायुसेवाका दुई विमान खसालेको र एक भारतीय पाइलटलाई नियन्त्रणमा लिएको दाबी गरेको छ । भारतले एउटा मिग-२१ लडाकु विमान खसेको र एकजना पाइलट हराएको जनाएको छ ।

पाकिस्तानी प्रधानमन्त्री इमरान खानले देशबासीका नाममा सम्बोधन गर्दै सेनाले बाध्यताका कारण भारतलाई जवाफ दिनु परेको बताएका छन् । प्रधानमन्त्री खानले भनेका छन्- 'दुई मुलुकबीच जे जस्ता हतियार छन्, ती हतियारबाट हुने युद्धको अनुमान गर्न पनि सकिँदैन । मेरा पाकिस्तानीहरु, हिजोदेखि जुन अवस्था सिर्जना भएको छ, यस विषयमा मैले तपाईंहरुसँग केही भन्नु थियो । पुलवा घटनापछि मैले हिन्दुस्तानलाई अनुसन्धानमा सहयोग गर्ने प्रस्ताव गरेको थिएँ । हमलामा पीडित परिवारले कस्तो अवस्था भोगिरहेका छन् भन्ने मलाई थाहा छ ।'

प्रधानमन्त्री खानले पुलवा घटनाको छानबिनका लागि भारतसँग सिधा प्रस्ताव गरेको र उक्त घटना पाकिस्तानको स्वार्थमा नभएको जानकारी गराएको बताएका छन् । यसमा अनुसन्धानका लागि हामी तयार थियौं तपाईंहरु (भारतीय पक्ष) ले प्रमाण दिनुभयो भने त्यसमा जवाफ दिनुपर्थ्यो । तर तपाईंहरु एक्सनमा उत्रनुभयो, त्यसका लागि कारबाही गर्नु

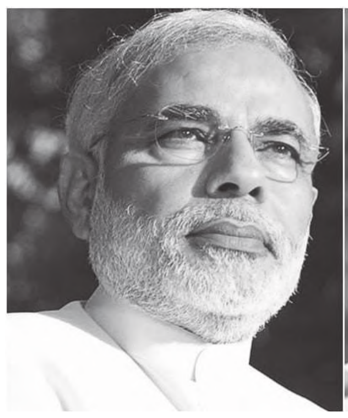

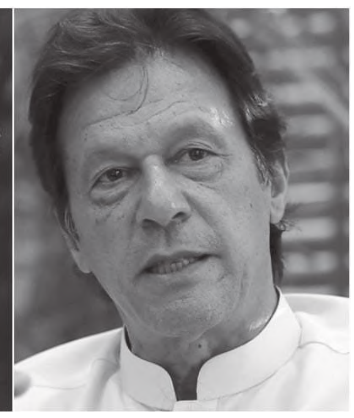

हाम्रो बाध्यता थियो । खानले स्पष्ट पारेका छन् । कुनै पनि सार्वभौम मुलुक यसै चुप लागेर बस्न नसक्ने भन्दै उनले चुप लागेर आफैंलाई अपराधी बनाउन नसकेकाले २७ फेब्रुअरीमा जवाफ दिएको बताएका छन् । उनले भारतसँग वार्ताको प्रस्ताव समेत गरेका छन् । तर भारतले पाकिस्तानको वार्ता प्रस्तावप्रति गम्भीरता देखाएको छैन । जसले भारत-पाक तनाव उत्कर्षतर्फ बढ्दैछ ।

पाकिस्तानी सेनाका प्रवक्ता मेजर जनरल आसिफ गफुरले पत्रकार सम्मेलन गर्दै २७ फेब्रुअरी बिहान भारत प्रशासित कस्मिरका ६ ठाउँमा हमला गरेको बताएका छन् । पाकिस्तानी सेनासँग जवाफ दिनुको अर्को विकल्प थिएन । उनले गरेका छन् । गफुरले पाकिस्तानी सेनाले हवाई हमला सुरु गरेपछि भारतीय एयरफोर्सका दुई लडाकु विमान सीमाको नजिकै आएको र दुवै विमानलाई आक्रमण गरेर खसालेको बताएका छन् । यता भारतले पाकिस्तानको एफ-१६ विमान खसालिदिएको दाबी गरे पनि पाकिस्तानले उक्त विमान प्रयोग नगरेको जनाएको छ । भारतले पाकिस्तानका विमान भारतीय वायु सीमामा प्रवेश गरेको आरोप लगाएको छ । जम्मु कस्मिरको रजौरीको नौसेरा क्षेत्रमा पाकिस्तानी लडाकु विमान प्रवेश गरेको पिटिआई र रोयटर्सले समाचार दिएका छन् । पाकिस्तानी विमानलाई भारतीय विमानले भाग्य बाध्य पारेको भारतीय मिडियाहरुले दाबी गरेका छन् ।

पाकिस्तानी वायुसेनाका विमान भारतीय वायुसीमामा घुसपैठ गरेको सूचना पाएपछि भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले २७ फेब्रुअरीमा सुरक्षा निकायका उच्च अधिकारीहरुको बैठक बोलाए । बैठकमा सुरक्षा अधिकारी तथा खुफिया अधिकारीको उपस्थिति थियो । भारतीय राष्ट्रिय सुरक्षा सल्लाहकार अजित डोभाल, जल, स्थल र वायुसेनाका उच्च अधिकारीको उपस्थितिमा सुरक्षा अवस्थाको समीक्षा गरिएको भारतीय सञ्चारमाध्यमले बताएका छन् ।

यता अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले भारत र पाकिस्तानलाई संयमित हुन आग्रह गरेका छन् । अमेरिकी विदेशमन्त्री माइक पम्पियो भारत र पाकिस्तानलाई सैनिक अभ्यास रोक्न भनेका छन् । जर्मनीले पनि भारत र पाकिस्तानलाई विवादअघि नबढाउन आग्रह गरेको छ । त्यस्तै बेलायतका एसिया तथा प्यासिफिक राज्य मन्त्री मार्क फिल्डले भारत र पाकिस्तानका कूटनीतिज्ञसँग कुरा गर्दै संयमता अपनाउन आग्रह गरेका छन् । चीनले पनि दुवै देशलाई संयम भएर वार्ता गर्न भनेको छ । भारत-पाक तनावप्रति चिन्ता प्रकट गर्दै नेपालले पनि वार्ताबाट समाधान खोज्न सुझाएको छ ।

भारतले अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको आग्रहलाई समेत बेवास्ता गरिरहेको छ। भारतीय विदेश मन्त्रालयले दिल्लीमा रहेका पाकिस्तानका उच्च आयुक्तलाई देश निकाला गरेको जनाएको छ । भारतको सीमाभित्र पाकिस्तानी लडाकु विमान प्रवेश गरेकोमा कडा विरोध गर्दै त्यसबारे स्पष्टीकरण मागेर उनलाई देश निकाला गरिएको भारतीय विदेश मन्त्रालयले जनाएको छ ।

यसैबीच भारतले २७ सय करोडको रक्षा उपकरण बाँकी ८ पेजमा

जोखिमपूर्ण उडानले दुर्घटना

काठमाडौँ । संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन मन्त्री रवीन्द्र अधिकारी सवार हेलिकप्टर ताप्लेजुङमा दुर्घटनाग्रस्त भएको छ । ताप्लेजुङस्थित पाथीभरा मन्दिर नजिकैको भिरमा मन्त्री अधिकारीसहित ७ जना सवार हेलिकप्टर दुर्घटनामा परेको हो ।

एयर डाइनेस्टीका अनुसार पाइलट प्रभाकर केसीले चलाएको एमआई एयरबस हेलिकप्टरमा पाइलट केसी, मन्त्री अधिकारी, यति एयरलाइन्सका अध्यक्ष आङछिरिङ शेर्पा, नेपाल नागरिक उड्ययन प्राधिकरणका निर्देशक ध्रुवदास भोछिभोय, उपमहानिर्देशक वीरेन्द्र श्रेष्ठ, प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीका सरकारी स्वकीय सचिव युवराज दाहाल र जमदार अर्जुन घिमिरेसहित ७ जनाको मृत्यु भएको छ ।

सुरक्षा स्रोतका अनुसार यो हेलिकप्टर ताप्लेजुङ सदरमुकाम फुङलिङबाट ६ नटिकल माइल उत्तर-पूर्वस्थित सिस्ने खोला क्षेत्रमा दुर्घटनाग्रस्त भएको हो । स्थानीयबासीले हेलिकप्टर भिरमा दुर्घटनाग्रस्त भएको बताएका छन् ।

तेह्रथुमको आठराई चुहानडाँडास्थित एयरपोर्ट निर्माणस्थलको अवलकोनपछि मन्त्री अधिकारीसहितको टोली पाथिभरा दर्शनका लागि त्यहाँबाट ताप्लेजुङ पुगेको थियो । मन्त्रीसहितको सरकारी टोली हेलिकोप्टरबाट झर्दा पाथीभर मन्दिर क्षेत्रमा बाक्लो हिमपात भइरहेको थियो । हेलिकोप्टर बुधबार दिउँसो १२ बजेर ५५ मिनेटमा बाँकी ८ पेजमा

ट्रम्प-किम वार्ता निष्कर्षविहीन

काठमाडौं। अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्प र उत्तर कोरियाली नेता किम जोङ उनबीच भियतनामको हनोइमा भएको बहुचर्चित वार्ता असफल भएको छ । अमेरिकाले बैठकलाई अत्यन्तै राम्रो र सिर्जनात्मक भए पनि असफल भएको जनाएको हो ।

बैठकमा दुई नेताको वार्ताबाट कुनै साझा समझदारी नबनेको पनि ह्वाइट हाउसले स्पष्ट पारेको छ । 'यो वार्तामा कुनै समझदारी भएन । तर, दुबै देशका आआफ्ना टिमले अर्को बैठकका लागि प्रयास गर्नेछन्,' बाँकी ८ पेजमा

चाँडै खुल्दै तातोपानी नाका

काठमाडौं । नेपाल-चीनबीचको व्यापार सहज ढंगले सञ्चालन गर्न तातोपानी नाकाको महत्वपूर्ण योगदान रहँदै आएको थियो । चीनसँग ताप्लेजुङको ओलाङचुङगोलादेखि हुम्लाको ताक्लाटोटसम्म थुप्रै व्यापारिक महत्वका नाकाहरु रहे तापनि चीन सरकारले तातोपानी नाका मात्र दुई पक्षीय अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारको लागि खुला गर्दै आएकोमा भूकम्पपछि उक्त नाकासमेत बन्द हुन पुग्यो । विकल्पमा खुलेको रसुवागढीको केरुङ नाकाबाट चीन नेपालबीच व्यापार हुँदै आए तापनि नेपाली आयात निर्यातकर्ता व्यापारीको लागि त्यो तातोपानी जस्तो सहज हुन सकेको छैन । भौगोलिक हिसाबले तातोपानी नाकाभन्दा विकट मानिने केरुङ नाकाको भौतिक पूर्वाधार र बाटोघाटो समेत राम्रो नभएकाले तातोपानी नाकाभन्दा कठिन परिस्थितिको सामना गर्नुपर्ने अवस्था विद्यमान रहेको थियो । अब आगामी वैशाखदेखि नै तातोपानी अर्थात् खासाको नाका खुल्ने तयारी धमाधम भइरहेको छ । तातोपानी नाका खुलेमा उत्तरी छिमेकीसँगको व्यापारमा थप सहजता आउनका साथै भारतसँगको परनिर्भरता घटाउनमा समेत महत्वपूर्ण योगदान पुग्नेछ ।

२०७२ सालमा गएको भूकम्पका कारण सिन्धुपाल्चोक जिल्ला बढी नै प्रभावित बन्न पुगेको थियो । विकट भौगोलिक अवस्थामा गुज्रिएका सिन्धुपाल्चोकबासी जनताको मुख्य आम्दानीको स्रोतका रुपमा रहेको यो नाका जाने बाटो आसपास थुप्रै सानाठूला बजारहरु खुलेका थिए । तातोपानी स्नानमा जाने धार्मिक, पर्यटक र व्यापार व्यवसाय र भ्रमणमा जानेहरुले यस क्षेत्रका लज, होटलहरु बाँकी ८ पेजमा

काठमाडौंमा भीषण हिमपात

काठमाडौँ । मध्य फागुन भइसकेको अवस्थामा काठमाडौँ उपत्यका वरिपरिका डाँडाकाँडाहरु हिउँले सेताम्मे भएका छन् । साथै पहाडका फेदका बस्तीहरुमा समेत हिमपात भएको छ । काठमाडौँ उपत्यका भित्रैको बस्तीमा १२ वर्षपछि हिउँ परेको हो । राजधानी उपत्यकाका साँखु, गोदावरी, भक्तपुरको दुवाकोट, चाँगुनारायणका बस्तीसम्म हिउँ खसेको हो । बुधबार रातिदेखि परेको पानीसँगै हिउँ पर्न सुरु भएपछि चन्द्रागिरि, नगरकोट, फुलचोकी, नागार्जुन, शिवपुरी लगायतका डाँडाहरुमा बाक्लो हिमपात भएको थियो । यसअघि काठमाडौँ उपत्यकाभित्रै २०६३ फागुन २ गते हिउँ परेको थियो । जाडो जान लागेको समयमा बर्षात्सँगै हिउँ परेपछि काठमाडौँ उपत्यकाको मौसम पनि चिसिएको छ ।

राज्यकोष दोहन गर्दै सरकार

काठमाडौं । मितव्ययिता र भ्रष्टाचार शून्यसहनशीलताको नारा लगाइरहेको ओली सरकार राज्यकोष दोहन गर्न उद्यत छ । दूरदराजका गरिब नेपाली जनता बिरामी हुँदा सिटामोल र जीवनजलको अभावमा मृत्यु वरण गर्न बाध्य छन् । तर सरकार आफ्ना पार्टीका कार्यकर्ता, आसेपासे हुक्के र बैठकेहरुलाई आर्थिक सहायताका नाममा लाखौंलाख रकम बाँडिरहेको छ। राजनीतिक र उच्च पहुँच नभएका नागरिकले राज्यबाट पाउनुपर्ने सामान्य सेवा सुविधाबाट समेत वञ्चित छन । पहुँच भएकाहरु भने अथाह सेवा सुविधा लिइरहेका छन् । एउटै व्यक्तिलाई उपचारका नाममा तीस लाखसम्म पैसा बाँडिएको छ। लोककल्याणकारी राज्यमा नागरिकमाथि यस्तो विभेद गरिँदैन ।

सरकारले एक महिनामा आर्थिक सहायताका नाममा ८० लाख रुपैयाँ वितरण गरेको छ । भीआईपीको विदेश भ्रमणमा एक महिनामा ७४ लाख २६ हजार खर्च भएको छ । गृह मन्त्रालयका अनुसार विगत एक वर्षको अवधिमा सरकारले आर्थिक सहायतका नाममा ६ करोडभन्दा बढी वितरण गरिसकेको छ । विभिन्न शीर्षकमा अरबौं रुपैयाँ रुकमान्तर गर्ने क्रममा पनि कमी आएको छैन । विकास निर्माणका नाममा अर्बौं रुपैयाँ रकमान्तर गरिएको छ भने विकास निर्माणमा जिम्मेवारी पाएका ठेकेदारहरु राज्यकोषको अर्बौं रुपैयाँ लिएर फरार हुँदा समेत सरकार उनीहरुको खोजतलास गर्न पहल गरिरहेको छैन ।

दीनदुःखी असहायहरुलाई एउटा निश्चित मापदण्ड बनाएर राज्यले सहयोग गर्नु राम्रो पक्ष हो । तर पहुँचका आधारमा राज्य कोषबाट जथाभावी रकम बाँड्नु गम्भीर आर्थिक बदमासी हो । वर्तमान सरकार विगतका सरकारहरु जस्तो कामचलाउ होइन । लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई संस्थागत गर्ने जिम्मेवारी पाएको बाँकी ८ पेजमा

समय-सन्दर्भ

किन पाइनन् निर्मलाले न्याय ?

शिवप्रसाद दाहाल

अहिले एक्काइसौं शताब्दीको वैज्ञानिक युग हो । दिनानुदिन सूचना तथा संचारका इन्टरनेट, गुगल, ल्यापटप, कम्प्युटर आदि इत्यादि विविध उपकरणहरुद्वारा ५१ करोडभन्दा बढी क्षेत्रफल भएको विश्व भए पनि एक क्षणमै खबर यत्रतत्र सर्वत्र प्रचारप्रसार हुन्छ । तर निर्दोष अवोध १३ वर्षीया बालिका निर्मला पन्तको बलात्कारपश्चात् हत्या भएको घटना त्यत्तिकै छिपाइएको छ । उक्त अकथनीय काण्डका दशी, सबुत प्रमाण सम्पूर्ण संकलन र संरक्षण गर्ने एक मात्र संस्था 'सत्य सेवा सुरक्षा' भन्ने प्रहरीको उच्चतम संस्था हो । तर सम्पूर्ण नष्ट गरेको र नष्ट गर्ने अपराधीहरुलाई पत्ता लगाउन १२ वर्ष पनि लाग्छ भन्दै प्रहरी प्रशासन नै पन्छिन खोजेको छ । अपराधीलाई बचाउन निर्दोष युवाहरुलाई पक्री अवर्णनीय शारीरिक एवं मानसिक यातना दिएर कबुल गराउने श्रृंखला काण्डले अपराधीहरु र शासन प्रमुखहरुबाहेक सम्पूर्ण विश्वका नेपाली जनता शोकाकुल छन् ।

यस प्रायोजित घृणित विभत्स नृशंस बलात्कार, हत्या एवं सबुत प्रमाणहरु नष्ट गर्न तत्कालीन सीडीओ कुमारबहादुर खड्का दिलोज्यानले लागेर निर्मलाका मातापितालाई डर, धाक, त्रास देखाई हतार हतार 'लास नकुहाउ चाँडै दाहसंस्कार गर भनेर धम्क्याउनुसँगै बसेका बलात्कारी र हत्याराहरुका नाइके एसपी बिष्टले गाउँले भएर पो मैले बल प्रयोग नगरेको नत्र नातागोता सबैलाई जेलमा कोचिसक्ने थिएँ भन्दै चाँडै शव जिम्मा लिएर जलाई हाल नत्र जे पनि गर्छु भनी आतंकित वातावरणको सिर्जना गर्नु। यसरी आतंकित गर्दा पनि न्यायका याचक पन्त दम्पत्तिले नमानेपछि परको नाता पर्ने मामारुपी कंश तीर्थ भण्डारीलाई डोटीबाट सीडीओ, मेयर र एसपीको गोप्य सल्लाहले बोलाई शव जिम्मा लगाएर ४।५ सय प्रहरीहरुको

मलामी र समूहबाट मात्र बिना गाउँले, दशी, प्रमाण, निर्मलाका वीर्य र रक्तरंजित कपडाहरु जलाई सम्पूर्ण प्रमाणहरु नष्ट गरियो ।

यी सबै कुकर्म कुन कुन अपराधीहरुलाई बचाउन राणाकालका बडाहामिकको जस्तै अधिकार हुने हालका सीडीओ कुमारबहादुर खड्का, मेयर सुरेन्द्र बिष्ट र एसपी डिल्ली बिष्ट तीन जना प्रमुखहरु दिलोज्यानले लागेर सम्पूर्ण दशी प्रमाण नष्ट गरेर लास पनि हतार हतार गाउँले मलामीहरु नराखी सयकडौं प्रहरीहरुको घेरामा शव जलाइयो ।

यी तीनजना जिल्ला र नपाका प्रमुख सर्वेसर्वा हुनाले आफैं हुन वा अरु कोही छन्, जिम्मेवार छन् ।, यिनै हस्तीबाट सम्पूर्ण पर्दाफास हुन्छ । डीएनए नक्कली हुन सक्छ, पुलिस प्रशासन नै धामी झाँक्री र बोक्सी भएको हुनाले अब अन्तर ाष्ट्रियकरण गरी रुस, चीन र भारतबाहेक युएनओको स्वामित्वमा सुरुदेखि नै गहन छानबिन अनुसन्धान हुनुपर्छ, अर्को विकल्प नै छैन । इन्टरपोललाई जिम्मा दिनुपर्छ । बाँकी ८ पेजमा

सुरेन्द्र ढकाल प्रतिष्ठानको लागि
सम्पादक/प्रकाशक
सुरेन्द्रप्रसाद ढकाल

कार्यकारी सम्पादक
तेजेन्द्र प्रसाई

प्रबन्ध सम्पादक
कृष्णराज दुलाल

प्रबन्ध निर्देशक
किरण थापा

अतिथि सम्पादक
विष्णु भट्टराई

सहसम्पादक
घनश्याम ओली

सम्पादन सहयोगी : गोविन्द विक

बजार व्यवस्थापन
रामशरण रिमाल

मुद्रक : अन्नपूर्ण अफसेट प्रिन्टर्स, असन, काठमाडौं
कार्यालय : नयाँ बानेश्वर, फोन ४१०५०४८ पोस्टबक्स ४२६५, फ्याक्स ४१०४४८७,
इमेल : greaternepal2012@gmail .com, www .greaternepal .com .np
Visit : www .youtube .com Surendra Dhakal Social Activist

सम्झौताले ल्याएको पुनरावृत्ति हो यो

सुरेन्द्र ढकाल

एनसेलका कार्यालय र टावरहरुमा धमाधम बम आक्रमण हुँदैछ । संसदमा गृहमन्त्रीले यसको हवाला दिँदै नेकपा विप्लवले यो हमला गरेको र सरकार उनीहरुलाई पक्रेर कारबाही गर्न सक्षम रहेको बताइरहँदा धमाधम विप्लवका कार्यकर्ताहरुलाई प्रहरीले पकडेको समाचार आइरहेको छ भने महासचिव विप्लव आफैंले विज्ञप्ति जारी गरी त्यस्तो धरपकडको विरोध गर्दै त्यसको जवाफी कारबाही हुने कुरा बताएको अवस्था छ ।

हिजो देशलाई जनगणतन्त्र दिने अनि भारतीय विस्तारवादको अर्धऔपनिवेशिक उत्पीडनबाट देशलाई मुक्त गर्ने भन्दै शुरु गरिएको जनयुद्धमा यी दुई बादल र विप्लव सहयोद्धा थिए । बादल र उनका मालिक प्रचण्ड र बाबुरामले जनगणतन्त्र त परैजावस संसदीय भासमा लगेर जनयुद्धलाई बिसाइ आफूलाई नवराजा र नव सम्भ्रान्त मात्रै बनाएन जनमुक्ति सेनालाई शाही सेनामा लगेर मिलाइदिए । त्यसमध्ये कयौं जनसेना अयोग्य साबित भए, युद्धमा लागेको गोलीको छर्रा बोकेर भूतपूर्व लडाकुहरु अहिले पनि बाध्यता र पीडाको जीवन बिताइरहेका छन् । के पायो जनयुद्धले देशबाट भन्दा के गुमायो भन्ने कुरा कालान्तरमा जनताले बुझ्नेको अवस्था छ अहिले ।

दुईतिहाईको नाममा भएका अरबौं भ्रष्टाचारका काण्डहरुले दण्डित हुन नपर्ने, सत्तारुढ नवराजाहरुका युवराजहरुले जनताकी छोरीहरुलाई बलात्कार गरी मारेर खेतमा फाल्दासमेत दण्डित हुन नपर्ने यो छाडा संसदीय गणतन्त्रलाई उपचार गर्ने कसले ? हिजो जसलाई आतंककारी भनेर ज्ञानेन्द्र, शेरबहादुर अनि केपी ओली भन्ने गर्थे अहिले त्यो लहरमा प्रचण्ड र बादलहरु जोडिए, विप्लवहरु एक्लिए ।

२०४७ सालमा बहुदल आएपश्चात शुरु भएको धमिजा काण्डहरु विभिन्न समयमा विभिन्न नामबाट पुनरावृत्ति हुन मिल्ने अनि त्यसको विपक्षमा हुने आक्रमण र आन्दोलनहरुको पुनरावृत्ति हुन नमिल्ने ? कि त अब पशुपतिनाथ, पाथिभारा, मुक्तिनाथ बाबालाई गुहार्न पर्यो जनताले यी राष्ट्रघाती भ्रष्ट र पापी बलात्कारीहरुलाई एकपछि अर्को गर्दै हेलिकोप्टर दुर्घटनामा पारी सखाप पारी देऊ भनेर अन्यथा यिनीहरुलाई ठीक पार्ने कोही न कोही त हुनै पर्यो नि होइन र ?

देशमा भएका आन्दोलन र क्रान्तिहरु एकपछि अर्को गर्दै भ्रष्टाचार र कुशासनको आहालमा डुब्न गएको हरेक न्यायप्रेमी नेपालीले देखिरहेको छ । सिटामोल र जुकाको औषधी खान नपाई मर्ने दुरदराजमा रहेका तृणमूल नेपाली बालकहरुको अवस्थामा अहिले पनि परिवर्तन आएको छैन भने राष्ट्रको ढुकुटीबाट मनग्गे पैसा निकाल्दै औषधी उपचारका नाममा करोडौं खर्च गर्ने नेता के यो देशको लागि आवश्यक छ ? सादापनमा विश्वास गर्ने, राष्ट्रवादी नेताहरुलाई त्रिशुलीमा खसालेर मार्न पाइने, राष्ट्रको माया गर्ने, स्वतन्त्रता प्रेमी राजाको गोली हानेर वंश विनाश गर्न पाइने अनि समसाँझै देशलाई लुट्ने नेतालाई किलोका किलोको माला पहिराउनुपर्ने यो भ्रष्टाचारी संस्कारको दोलो काढ्न नपाइने ? कुनै कुनै देशमा अति भएको अवस्थामा सैनिकले कू... गरेर भए पनि त्यस्ता नेतालाई तह लगाउँथे तर नेपालमा त त्यस्तो सैनिक जनरल पनि फेला नपरेपछि कसलाई गुहार्ने ? अहिले विप्लव समूहले धमाधम कारबाही शुरु गरेको अवस्था छ, उनी पनि भोलि संसदीय भासमा गएर नजाकिएलान् भन्ने कुनै ग्यारेन्टी छैन किनकी पहिलो संविधानसभाको निर्वाचनमा ओझेबादीलाई मत दिएर जिताइ सबैभन्दा ठूलो दल बनाउने यिनै जनता हुन् । यिनले अब विप्लवलाई ठूलो नेता नबनाउलान् भन्ने के ग्यारेन्टी ? तर जे होस् उनको समूहले जे गरिरहेको छ त्यो क्रान्तिलाई बीचैमा छोडेर गरिने स्वार्थी सम्झौताले ल्याएको पुनरावृत्ति हो भन्न चाहिँ डर नमान्दा हुन्छ ।

सम्पादकीय

दुर्व्यसनबाट जोगिने र जोगाउने चिन्ता

लागू औषधको दुर्व्यसनमा फसेर हजारौं युवायुवतीले आफ्नो जीवन र घरपरिवार समेत बर्बाद पारिरहेका छन् । बाँसका तामाजस्ता हलक्क बढेका आफ्ना छोराछोरीहरु दुर्व्यसनीको चंगुलमा नफसुन् भनेर घरघरमा बाबुआमाहरुले चिन्ता प्रकट गरिरहेका हुन्छन् । एकपल्ट दुर्व्यसनमा फसेपछि निस्कन गाह्रो हुने लागूपदार्थले गम्भीर तथा भयावह रूपको सामाजिक समस्या निम्त्याइरहेको भए तापनि लागूपदार्थ ओसारपसार बेचबिखन तथा सेवनमा नियन्त्रण गर्न राज्यका सम्बन्धित निकायहरू असफल बनिरहेका छन् ।

काठमाडौं बुद्धनगरका सामान्य परिवारका सरोज शर्मा लागूपदार्थको कुलतमा फसेको पीडा उनका बाबुआमाले अहिले भोगिरहेका छन् । पहिला थाहा नभएको र दुई वर्षपछि मात्र छोराको बानी व्यवहारमा असामान्य परिवर्तन देखिएपछि काठमाडौंकै रिहयाब सेन्टरमा छोरालाई भर्ना गरेर मासिक २० हजार खर्च गर्नु परिरहेको सरोजका पिता सूर्यप्रसाद बताउँछन् । लागूऔषध नियन्त्रणका नाममा प्रहरी प्रशासनले ओसारपसार गर्ने सामान्य भरिया र समय समयमा केही दुर्व्यसनीहरूलाई नियन्त्रणमा लिए पनि लागूपदार्थका ठूला तस्कर गिरोहसम्म प्रहरी पुग्न असफल भएको र लागूऔषधको धन्धा मौलाइरहेको गुनासो सूर्यप्रसाद गर्छन् । आफ्नो छोरा जस्तै लाखौं छोराछोरी बर्बादीको बाटोमा गइरहेकाले यसतर्फ राज्यको पूर्ण रूपमा ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने उनको सुझाव छ ।

लागूऔषधका दुर्व्यसनीहरूले खुला चौर, निर्माणाधीन घरहरू, भत्किएका घरका भग्नावशेष तथा अन्य एकान्त स्थलहरूलाई प्रयोग गर्ने अड्डा बनाउने गरेका छन् । आफ्ना घर वरिपरिका खाली ठाउँमा आएर दिउँसै गाँजा तान्ने र इन्जेक्सन हान्नेहरूले असजिलो अवस्था सिर्जना गरेको काँडाघारीका विष्णु केसी बताउँछन् । प्रहरीलाई खबर गर्दा पनि सेवनकर्ताका निसानामा पर्न सक्ने डरले युवायुवतीहरू दिनदहाडै कुलतमा फसेको रमिता हेर्नुपर्ने बाध्यता रहेको उनको भनाइ छ । प्रशासनले छद्मभेषमा प्रहरी परिचालन गरी सेवनकर्ताका अखडाहरूमा छापा मारेको खण्डमा उनीहरूको माध्यमबाट बेचबिखन गर्ने गिरोहसम्म पुग्न सकिने केसीको धारणा रहेको छ ।

लागूऔषध दुर्व्यसनमा परेका व्यक्तिले पैसाको अभाव भएपछि चोरी, लुटपाट र जस्तोसुकै अपराधिक कार्यसमेत गर्न सक्छन् । लागूपदार्थको सेवन बढ्दै गएपछि युवायुवतीहरू असामाजिक एवं शारीरिक र मानसिक हिसाबले समेत दुर्बल बन्ने गरेका छन् । १३–१४ वर्षको उमेरदेखि ३० वर्षको उमेरसम्मका युवायुवतीहरू ठूलो संख्यामा लागूऔषधको कुलतमा फसेको डा. प्रवीण न्यौपानेको भनाइ छ । लागूऔषधको सेवन गर्नेहरूका लागि जस्तोसुकै अपराध पनि सामान्य लाग्छ । चुरोटमा मिसाएर गाँजा तान्नेदेखि सुरू भएको लागूऔषधको सेवन गर्नेहरू पछि गएर ब्राउन सुगर, अफिम, कोरेक्स, ह्यासिस जस्ता नशालु पदार्थ सेवन गर्ने र नसाबाट इन्जेक्सन हान्ने तहमा पुग्छन् ।

लागूपदार्थका दुर्व्यसनीहरू सहर बजारदेखि लिएर गाउँघरसम्म फैलिसकेका छन् । एकपल्ट चंगुलमा फसेपछि फर्किन नसक्ने गरी बर्बाद बनाउने लागूपदार्थले व्यक्तिको जीवनदेखि घरपरिवार, सामाजिक प्रतिष्ठा सबै समाप्त पार्ने हुनाले युवाहरूलाई यसबाट जोगाउन हरसम्भव प्रयासहरू गर्नुपर्छ । खुला सिमानाका कारण भारतबाट सहजै लागूपदार्थ भित्रिने र सहज ढंगले ओसारपसार हुने गरेकाले प्रहरी प्रशासन यसतर्फ चनाखो हुन आवश्यक छ । त्यसैगरी राज्यले कडाभन्दा कडा कानुन निर्माण गरी लागूपदार्थको ओसारपसार, बेचबिखनलाई पूरै निर्मूल पार्नेतर्फ सोच्न आवश्यक छ ।

हिमाल तराई यातायात

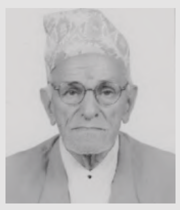

जगदीश लामिछाने
रौतहट, पौराई

वास्तवमा सार्वजनिक यातायातले जनसमन्वय र आर्थिक विकासमा समेत मद्दत गर्छन् । यिनको समुचित प्रयोग गर्ने व्यवस्था राष्ट्रले मिलाइदिनुपर्छ । राष्ट्रका साधन जनप्रतिनिधि र तिनले भर्ना गरेका कर्मचारीहरु नै हुन् । आवश्यक आर्थिक समुन्नति र औद्योगिक विकास, वितरण र निर्यात समेत गर्दै गएपछि राष्ट्र समृद्ध हुन बेर लाग्दैन । भावनात्मक रुपमा एक हुँदै जान्छ ।

अहिले निर्माणकै क्रममा पनि मध्यपहाडी राजमार्ग र हुलाकी राजमार्गले प्रभाव देखाउन लागिसकेका छन् । यस्तै पूर्वपश्चिम महेन्द्र राजमार्ग धेरै पहिले तयार भई प्रयोग भइरहेको छ । यी सबै पूर्वदेखि पश्चिमसम्म पुग्छन् । यिनै राजमार्गलाई छुने गरी उत्तर दक्षिणतिर पनि सरकार तथा जनताले बाटो बनाएकै छन् र बनाउने क्रममा पनि छन् । यी बाटाहरुका सकारात्मक र नकारात्मक दुवै पाटो हेर्नैपर्छ ।

किनभने उत्तरमा चिसो ठाउँमा हुने स्याउ र दाँतेओखर तराईमा फल्दैनन् । तराईमा भैं आँप केरा र अन्नबाली उत्तरमा हुँदैन । उता मध्य क्षेत्रमा हुने कफी चिया र सुन्तलाको महत्व अर्कै छ । महाभारत पर्वत उत्तरबाट बन्दै गएको मध्यपहाडीले जिल्ला सदरमुकाम काठमाडौं, धुलिखेल, धादिङबेंसी गोर्खा आदि नछोएरै उत्तरैबाट गए पनि डोल्पा कर्णाली र मनाङ नजिक पारी गएकै छ । यसैले अब यी तयारी र बन्दै गएका मार्गहरुले कसै कसैको अथवा विदेशीको मात्र व्यापार व्यवसाय गरेर चीन भारत आदि मात्र लाभान्वित भइरहन दिने कि ? यो देश नेपाल यसको प्रकृति र जनतालाई समेत लाभ हुने गरी योजनाबद्ध काम गर्ने ? कि केही मौका परस्त राष्ट्र भावना विपरीत नेपालीलाई मात्र फाइदा हुने गरी आजसम्म यो देशले जसरी दुःख पाएको छ त्यस्तै हुन दिने ? भन्ने समेत प्रश्न उठेका छन् ।

एउटा सार्वभौम कुरो ज्यादै महत्वपूर्ण भएर त राई लिम्बू मगर गुरुङ खस तामाङ आदि समेत लिई एक ढिक्का भएर हामी गोर्खाली हौं भनी ११० वर्ष भन्दा अघिदेखि अंग्रेजकै पालामै गोर्खाल्याण्ड टिस्टा काँगडा क्षेत्रमै मागी रहेछन् । त्यो गोर्खा भन्ने शब्द गोरखा नै थिएन भने १९४७ इ.स.मा अर्थात् २००४ मा किन भारत नेपाल र ब्रिटेनले त्रिपक्षीय सन्धि गर्नुपर्यो ? भन्ने अर्थ नबुझ्दा उनीहरु म बहादुर मात्र हुँ भनी रहे । नेपाली नेता मात्र हैन त्यो दिनदेखि आजसम्मका प्रमुख उपप्रमुख र राजनीतिक सबै नेताले पनि आफैंलाई भाडाका सिपाही सम्फेर अपमानित भइरहे र हुँदैछन् । नेपाली राजनीतिक दलहरुले आफ्नो महत्व आफैंले घटाएकै छन् । यो दुवैतिरको प्रमुख कमजोरी हो तर यो नै नेपालको गोरखा हो भन्नुपर्थ्यो । यो कमजोरी थिएन र त जंगबहादुरले ४ जिल्ला उसैबखत अंग्रेजसँग फिर्ता लिएकै छन् ।

अब हाम्रो हिमाल तराई यातायातले राष्ट्रलाई अफै एक ढिक्का बनाएर आफ्नो खुट्टामा उभिएर उद्योग व्यवसाय गरी हिमालमा फल्ने आफ्नै देशको दाँतेओखर तथा स्याउ आदि तराई पहाडी भागमा बाँडेर बेचेर विदेश निकासी पनि गर्न सक्नुपर्छ । यो काम कृषकको मात्र हैन, तमाम व्यापार व्यवसायी नेता बैंकहरु र सरकारले समेत हातमा हात मिलाएर गर्नुपर्छ ।

त्यसैगरी तराईका अन्न आँप र पहाडका सुन्तला आदि पनि हिमाल तराई यातायातले वितरण बिक्री र निर्यात समेत गर्नलाई माथि उल्लेखित सबैले हातेमालो गर्नैपर्छ । यसो भयो भने मात्र हिमाल तराई यातायातको सार्थकता रहनेछ । नत्र त यो यातायातले आफ्ना समर्थ जनशक्ति विदेश निर्यात गरिरहनेछ ।

विदेशका व्यापार व्यवसायका वस्तु मात्र घरघरमा पुऱ्याई आजसम्म यो देशले जसरी दुःख पायो त्यसैगरी पूर्वपश्चिम र उत्तर दक्षिण बाटो खुलेपछि पनि थोत्रा मोटर र मोटरसाइकल किनेर मानिसहरु दुर्घटनामा परिरहनुपर्नेछ । मरिरहनुपर्नेछ । समर्थहरु विदेश गइरहनु र विदेशीहरुले यो देश भरिइरहनुपर्नेछ ।

भ्रष्टाचारीहरु र सानु मन भएकाहरुले नै यो देश खोक्रो पार्ने हुन् । तिनीहरु सबैलाई कारबाही गरेरै मात्र साध्य हुँदैन । कति त लुकेरै छुटेका पनि हुन सक्छन् । भ्रष्टाचार गरौं कि ? भन्ने भावना भएकाहरुलाई पनि भ्रष्टाचार गर्नु हुँदैन र गर्दिनँ भन्ने भावना पनि भर्नुपर्छ । यो देश नेपालमा भारत चीन वा विदेशका अनागरिक मान्छेहरु ल्याएर थप्न खोज्नेहरु पनि भ्रष्टाचारी नै हुन् । ती विभिन्न बहानामा आउँछन् र पछिबाट खास नेपालीलाई शरणार्थी बनाएर अथवा लडाइँ झगडा गराएर खेदाउन सक्छन् । यसै कारणले हाम्रा पूर्वपश्चिम अथवा उत्तर दक्षिण यातायातमा र यो हिमाल तराई यातायातमा पनि सदैव होस गरिरहनुपर्छ । यही मन्त्र पनि हाम्रो गोरक्षा नै हो ।

नेता हुँ भन्नेहरुले आफ्ना मान्छे र आफैंले पनि काम गर्ने मात्र भावना राख्नुपर्छ । काम विना दाम लिने दिनेलाई नेता भन्न मिल्दैन । गरिखानेलाई श्रद्धा गर्न सिक्नैपर्छ । उनको भनाइ चीन भारत आदि कुन देशमा छैनन् र ? अमेरिकामा युरोपका विभिन्न देशबाट आएकालाई त जर्ज वाशिंगटनले एकतामा ल्याई बेलायतबाट स्वतन्त्र गराए भने हामी त अफै भाग्यमानी छौं । यसैले भिक्षा मागेर खाने बानी हटाउनैपर्छ । आफैं स्वावलम्बी हुनैपर्छ । यसैमा नै हिमाल तराई यातायातको सफलता लुकेको छ । अस्तु ।

स्टालिन र माओको जीवनमा दृष्टि नपुगेका केही दूरगामी सवालहरू

मनसुन

जोसेफ स्टालिन–३१

त्यतिखेर पार्टीको ठहर थियो– सामन्त, पुँजीपति र साम्राज्यवादी वर्गको प्रतिनिधित्व गर्नेहरू (पार्टी, सेना, विभिन्न महत्त्वपूर्ण क्षेत्र र स्थानमा घुस्न सफल भनिएका) सँग चिनियाँ आमजनताको मूल अन्तरविरोध रहेको छ ।अर्थात्समाजवादको ऐतिहासिक अवधिभर वर्गसङ्घर्ष मूल कडीको रूपमा रहने कुराको व्याख्या र प्रचार भयो । त्यसपछि विरोधीहरूमाथि अतिशयोक्तिपूर्ण रूपले आक्रमण हुन थाल्यो जब कि त्यसभित्र देश र जनताका लागि कतिपय असल व्यक्तिहरू पनि थिए । अर्कोतिर आफ्ना समर्थकहरूलाई अतिशयोक्तिपूर्ण रूपले माथि उठाइयो जबकि त्यसभित्र देश र जनताका लागि कतिपय घातक व्यक्तिहरू पनि थिए ।

अन्तरविरोधको सवाल दार्शनिक पक्ष हो ।यसकै आधारमा पार्टीको सिद्धान्त,रणनीति, कार्यनीति, कार्यशैली र कार्यपद्धतिहरू तय गरिन्छन् । अन्तरविरोधको विश्लेषण सहीभए पार्टीको चौतर्फी उन्नति र प्रगति हुन्छ यद्यपि क्षणिक पराजय किन नहोस् ! त्यसरी नै अन्तरविरोधको विश्लेषण गलत भयो भने पार्टीले दुर्गति भोग्दै ध्वस्तहुनु ध्रुवसत्य छ यद्यपि क्षणिक विजय किन नहोस् ।पार्टीकाआन्तरिक सवाल र राष्ट्रिय सवाललाई मात्र होइन, अन्तरविरोधको मूल र गौण सवालले क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धहरूलाई पनि निर्धारण गर्छ ।

'सर्वहारा अधिनायकत्वको विषय अथवा समाजवादी समाजमा वर्गसङ्घर्ष मूलकडीको रूपमा रहन्छ' भन्ने विषयमा माओमा जुन दृष्टिदोष छ, त्यसको स्रोत मार्क्स र लेनिन नै हुन् । उनीहरूको भनाइ–

"पुँजीवाद र कम्युनिस्ट समाज एकबाट अर्कोमा क्रान्तिकारी रूपान्तरणको समय हो । यो राजनीतिक सङ्क्रमणको समय पनि हो, जसमा राज्य सर्वहारावर्गको अधिनायकत्वसिवाय अरूकेही होइन ।" (कार्ल मार्क्स, गोथा कार्यक्रमको आलोचना)

"पुँजीवादबाट साम्यवादमा सङ्क्रमणका निम्ति रूपमा अनेक प्रकारका राजनीतिकस्वरूपको सृष्टि हुनेछ तर यसको सार एउटै हुनेछ–सर्वहारा वर्गको अधिनायकत्व ।" (लेनिन, राज्य र क्रान्ति)

समाजवादी समाजले लामो ऐतिहासिक अवधिसम्म गुज्रनुपर्ने र साम्यवाद स्थापना हुन त झन् धेरै समय लाग्नेयथार्थ सामु हुँदाहुँदै मार्क्स र लेनिनले भविष्यको विषयमा एकमात्र 'सर्वहारावर्गको अधिनायकत्व' भविष्यवाणी अथवा आदेश दिए, ती आफैमा वास्तविकता थिएनन् । किनकि संसारका कुनै पनि वस्तुहरू परिवर्तनशील एवं विकासशील छन् । सामाजिक जगतमा त झन् धेरै लागू हुन्छन्ती कुरा ।

मार्क्स र लेनिनका उपरोक्त भनाइहरूले ऐतिहासिक पृष्ठभूमितिर डोऱ्याउँछन्– मार्क्सले सन् १८७१ मा फ्रान्सको पेरिस कम्युन देखे । इतिहासमा सर्वप्रथम स्थापित भएको मजदुरवर्गको त्यो महान् सत्ता ध्वस्त पार्न पुँजीपति वर्ग यति भयानक रूपले उठ्यो किफ्रान्स, जर्मनी,ब्रिटेन, बेल्जियम, इटालीलगायतका शासकहरूको संयुक्त सैन्य आक्रमणले पेरिस कम्युन ७२ दिनमै पतन भयो ।त्यसपछि प्रतिक्रियावादीहरूज्यादैक्रूरतापूर्वक मजदुर हरूमाथि खनिए । दशौं हजार मजदुर हरूको आमहत्या भयो, पेरिसका सडक मजदुरहरूको रगतले रङ्गिए, स्पार्टकस विद्रोहलाई ध्वस्त पारेकैं । यो कुराहरू मार्क्सले नजिकबाट अनुभव गरेका थिए । त्यसैले उनले भविष्यमा सर्वहारावर्गलाई सजग र सचेत पार्नसर्वहारावर्गको अधिनायकत्व' कडाइका साथ राखे ।

लेनिन, स्टालिनले रूसमा मजदुरवर्गले गरेको सन् १९०५–०७ को क्रान्तिको नेतृत्व गरे ।त्यस क्रान्तिमा भाग लिने दशौं हजार मजदुरहरूलाई जारशाही सेनाले गोलीले भुट्यो, अरू दशौं हजारलाई जेल यातना र साइबेरिया निर्वासन गऱ्यो ।पेरिस कम्युन र १९०५–०७ को रूसी क्रान्तिलाईपुँजीपति वर्गले अत्यन्तै पाशविक रूपले दमन गरेको थियो ।त्यही अनुभवका आधारमा लेनिनले सर्वहारा वर्गको हुकुमी शासनको आवश्यकताबारे अरू कडाशब्दमा लेखे ।

तथापिसामाजिक वैज्ञानिकको हैसियतले मार्क्स र लेनिनले त्यस्तो भविष्यवाणी गर्नु हुने थिएन । एङ्गेल्स भन्छन्– "जबसम्म उपलब्ध सामग्रीहरूमा हुने महत्त्वपूर्ण परिवर्तनले निश्चित हेरफेर गर्ने आवश्यकता पैदा गर्दैन, तबसम्म निःसन्देह उनले प्रस्तुत गरेको वर्गीकरण नै सर्वमान्य हुनेछ ।" (परिवार, निजी सम्पत्ति र राज्यसत्ताको उत्पत्ति)

गुरूएङ्गेल्सको उपरोक्त भनाइ दार्शनिक सवाल हो, जुन कुरा चौतर्फी क्षेत्रहरूमा लागू हुन्छ ।त्यसैले यहाँ यसलाई साम्यवादी क्रान्तिसँग जोडेर हेरौं । (क्रमशः)

मैले देखेको पचासिऔं विश्व सम्पदा:
ऐतिहासिक कोब्लेन्च्ज शहरको दर्शनीय स्थलहरू

सुरेन्द्र ढकाल

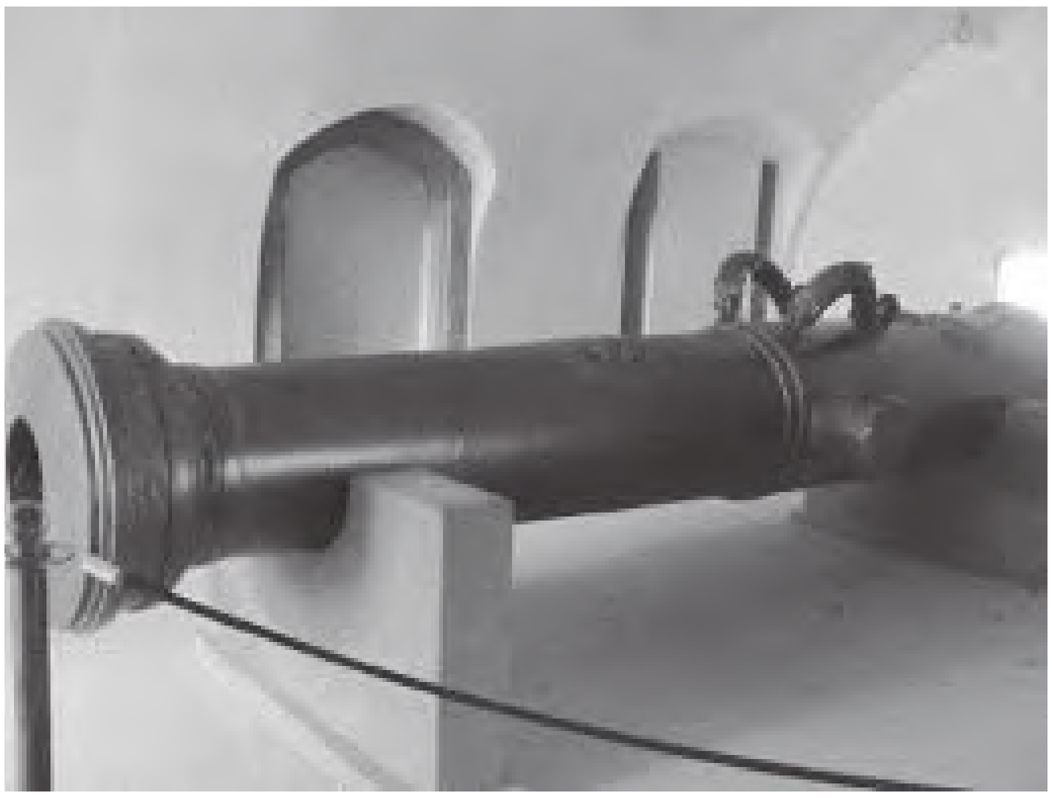

किल्लाभित्र रहेको पहिलो ठूलो तोप

किल्लाको भित्री भाग

माथिबाट हेर्दा किल्ला यस्तो देखिन्छ

किल्लामा रहेको एहरेनब्राइटको स्मारक

कोब्लेन्च्जको राइन नदी किनारमा सुरेन्द्र सन् १९८९ अगस्तमा

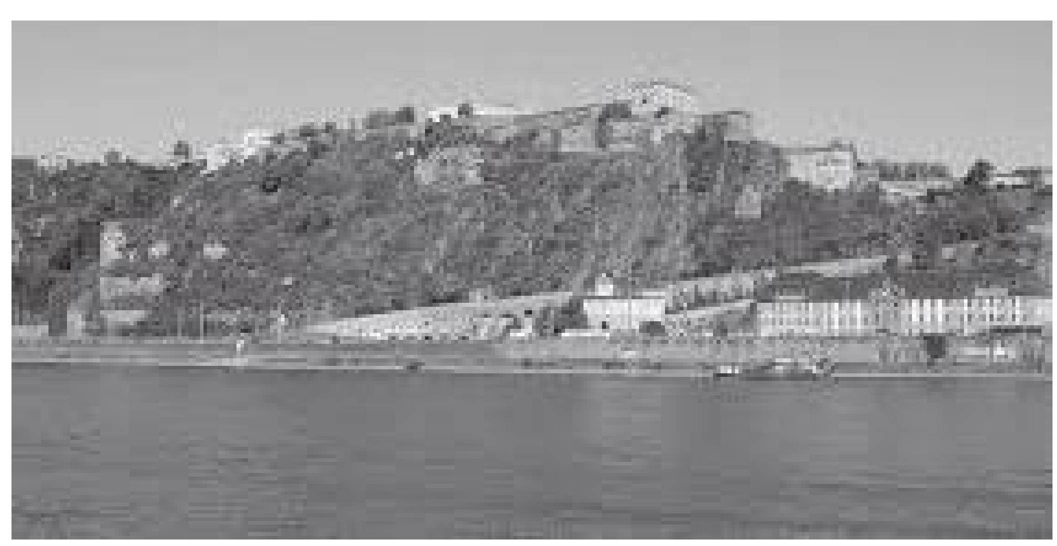

तल राइन नदीको किनारबाट हेर्दा किल्ला यस्तो देखिन्छ

बोपार्डको ऐतिहासिक शहर र लोरेलेई अलवलोकन गरी घर फर्कने क्रममा कोब्लेन्च्जको ऐतिहासिक शहर घुम्ने उद्देश्य लिई हामी त्यतातिर लाग्यौं । बोपार्ड शहरको २० किलोमिटरको दूरीमा रहेको कोब्लेन्च्ज शहर पुग्न हामीलाई कारमा आधा घण्टा पनि लागेन । राइन र मोसेल नदीको दोभानमा अवस्थित यस शहर रोमन साम्राज्यको कालमा इशापूर्व ८ तिर नै सैनिक पोस्टको रुपमा स्थापित रहेछ । हामी त्यस शहरमा सन १९८९ मा पुग्दा यस शहरले आफ्नो स्थापना भएको १९९७ वर्ष मनाइरहेको रहेछ । यस शहरलाई जर्मन कोण (German Cornor) पनि भनिदो रहेछ । यहाँ अवलोकन गर्ने भनेको स्थानहरुमा आर्कविशपको दरबार, एहरेनब्राइट स्टाइनको किल्ला, सेन्ट कास्टोरको चर्च, स्टोल्च्जेनफेल्सको किल्लासहितको दरबार (Castle) शहरको सडकबीचमा रहेको पाओलिनाको मूर्ति आदि रहेछ । हामीले अरु दर्शनीयस्थलहरुलाई बाहिरबाट सरसर्ती अवलोकन गर्‍यौं र हाम्रो धेरै समय करिब दुई घण्टा एहरेनब्राइट स्टाइनको किल्ला अवलोकन गर्नमा नै बित्यो ।

एहरेनब्राइट स्टाइनको किल्ला

राइन र मोसेल नदी दोभानको पूर्वी किनारको डाँडामा रहेको यो किल्ला ज्यादै रमणीय रहेछ । त्यहाँबाट कोब्लेन्च्ज शहरको दृश्य ज्यादै मनमोहक देखिँदो रहेछ । जर्मनीको प्रसिया बंशले एकिकरणअघि बनाएको यस किल्लालाई फ्रेन्चहरुले सन १८०१ तिर ध्वस्त बनाएका रहेछन् । क्षेत्रीय सुरक्षा प्रणालीको मेरुदण्ड रहेको यो किल्लाले सन १८१७ देखि १८२८ सम्म मध्य राइन क्षेत्रको सुरक्षामा ठूलो योगदान पुर्‍याएको रहेछ । विश्व सम्पदा सूचीमा रहेको यस किल्ला कोब्लेन्च्ज आउने पर्यटकहरुको लागि मुख्य आकर्षण स्थल बनेको रहेछ । यो किल्ला जुन डाँडामा बसेको छ त्यसको उत्पत्ति इशाभन्दा ४० लाख वर्षअघि भएको भन्दा रहेछन् । त्यही डाँडामा इशापूर्व दशौं शताब्दीतिर नै किल्लाको निर्माण भएको र पाचौंदेखि तेस्रो शताब्दि इशापूर्वमा रोमनहरुले आफ्नो नियन्त्रणमा लिएपछि वरिपरिका पर्खाललाई जब्बर बनाउने कार्य गरेका रहेछन् ।

किल्लासहितको दरबार बनाउन एक हजार एहरेनब्रेटहरु लागि परी निर्माण गरेको कारण किल्लाको नाम नै बुर्ग एहरेनब्राइट स्टाइन रहन गएको रहेछ । पछि कारोलिञ्ज्यान वंशको शासनताका नवौं शताब्दिमा किल्लाको वरिपरि विस्तार विस्तार बस्ती बस्न गएको रहेछ । पछि सन ११५२-६९ मा गएर यहाँ अर्को हेल्फेनस्टाइन नामक दरबार पनि बन्न गएको रहेछ । ट्रिअरको इलेक्ट्रोरेटको सम्पत्तिमा दर्ज भएको यो किल्लाबारेको लिखत सन ११३९ पछि मात्रै जनसमक्ष आएको रहेछ । पछि १६औं शताब्दितिर यस किल्लामा बन्दुकको लागि आवश्यक पड्कने धुलो (Gun Powder) र तोपहरु उत्पादन हुन थालेको रहेछ । यसमध्ये सबैभन्दा ठूलो भनेको ९ टनको तोप रहेछ ।

यो किल्ला रहेको डाँडाको मुन्तिर सन १६२५-२९ बीचका वर्षहरुमा फिलिपबुर्ग दरबार निर्माण गरिएको रहेछ । सन १६३२ मा यो किल्ला र यहाँका दरबारहरु फ्रान्सको नियन्त्रणमा गएछ र ५ वर्ष पनि नपुग्दै सन १६३७ मा ३० वर्षे धार्मिक युद्ध चल्दाचल्दै यस किल्ला रोमन साम्राज्यको अधिनमा पुगेछ । सन १६५७ मा शुरु भएको जर्मन फ्रान्स युद्धताका यहाँको आर्कविशपले राइन नदीको त्यो भाग जर्मन र फ्रेन्च सैनिकको लागि प्रवेश निषेध गरिदिएका रहेछन् ।

सन १६८८ मा फ्रेन्चहरुले आक्रमण गरी यस किल्लालाई आफ्नो अधिनमा लिन कोसिस गरेका रहेछन् जुन असफल हुन पुगेको रहेछ । यस्तै आक्रमणबाट किल्लालाई सुरक्षित गर्न सन १७३० किल्ला वरिपरि तेस्रो पर्खालको घेरा (Third Ring) निर्माण गरिएको रहेछ । यस्तो हुँदाहुँदै पनि सन १७९४ मा फ्रेन्च सैनिकले कोब्लेन्च्जलाई आफ्नो नियन्त्रणमा लिएको र यो किल्लामाथि कब्जा जमाउन खोज्दा ३ पटकसम्म असफल भएपछि किल्लालाई चारैतिरबाट घेरी रसदपानी समेत बन्द गरिदिएपछि केही नलागी किल्लाभित्र रहेका सैनिकले फ्रेन्च सैनिकसमक्ष सन १७९९ मा आत्मसमपर्ण गरेका रहेछन् । पछि सन १८१५ मा भएको भियना कंग्रेसले कोब्लेन्चजलाई तत्कालिन प्रसियन साम्राज्यको जिम्मा लगाएको रहेछ ।

प्रसियन सैनिकहरुले आत्मसुरक्षाको लागि यो किल्ला सुदृढीकरण गर्ने कार्य गरेका रहेछन् र यहाँ १२०० सैनिक तैनाथ गरिएको रहेछ । यसप्रकार यो युरोपकै सबैभन्दा ठूलो सैनिक किल्ला बन्न पुगेको रहेछ । यस किल्लालाई अझ मजबुत गराउने कार्य सन १८२८ मा र १८८६ गरिएको रहेछ । पछि प्रथम विश्वयुद्ध र दोस्रो विश्वयुद्धताका पहिले अमेरिकन सैनिक र पछि पुन फ्रेन्च सैनिकले यस किल्लामा आआफ्नो आधिपत्य कायम गरेका रहेछन र यहाँ पुरातात्विक र सांस्कृतिक महत्वको वस्तुको भण्डारण गरिएको रहेछ । युद्धपश्चात केही वर्ष यस किल्लामा घरबारविहिनहरुको लागि आवास सुविधा उपलब्ध गराइएको रहेछ । १९५६ देखि यस किल्लालाई म्युजियम र युद्धमा शहादत भएका सैनिकको मेमोरियलको रुपमा विकास गरिएको रहेछ ।

कलकत्तामा नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेसको स्थापना सम्मेलन

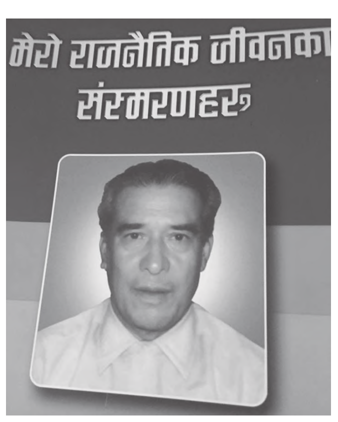

■ शम्भुराम श्रेष्ठ

विक्रम संवत् २००३ (खास तिथिमितिको सम्झना भएन) मा भारतको कलकत्ता नगरीमा बीपी कोइरालाको नेतृत्वमा नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेसको स्थापनाको सम्मेलनको आयोजना गरियो । त्यस सम्मेलनमा मलाई पनि व्यक्तिगत रुपले सहभागी हुन निम्त्याइएको थियो । तर त्यस समय टाइफाइडको ज्वरोले (जसलाई त्यसताका घातक ज्वर सम्झिने गरिन्थ्यो) म एकदमै ओछ्यान परिरहेको हुनाले आफू स्वयं त्यस सम्मेलनमा सहभागी हुन जान सक्ने अवस्था थिएन । त्यसकारण मैले सूर्यबहादुर भारद्वाजलाई आफ्नो सट्टा सम्मेलनमा सहभागी हुन पत्रसहित पठाएँ । सम्मेलन सकिएपछि कलकत्ताबाट फर्केर आई सूर्यबहादुरले हाम्रो पार्टीलाई (अर्थात् नेपाल प्रजातन्त्र संघ) उक्त सम्मेलनको बारेमा संक्षिप्त मौखिक प्रतिवेदन दिए, जसका मुख्य बुँदाहरु यस प्रकार छन् :

(१) सम्मेलनले राजनीतिक कार्यक्रमको रुपमा एउटा घोषणापत्र पारित गरी जारी गर्ने निर्णय गर्‍यो, जसमा :

(क) जहानियाँ राणा एकतन्त्री शासनलाई खतम गरी नेपालमा उत्तरदायी सुरकारको स्थापना गर्ने ।

(ख) र नेपाल भारतको एक अंग हो भन्ने कुराहरु लेखिएका थिए ।

(२) सम्मेलनमा सर्वसम्मतिले टंकप्रसाद आचार्यलाई नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेसका सभापति निर्वाचन गरियो तर त्यस समय उहाँ सेन्ट्रल जेलको गोलघरमा जन्म कैदका सजाय काटिरहनुभएको हुँदा उहाँको कार्यवाहक सभापतिको रुपमा बीपी कोइरालालाई निर्वाचन गर्‍यो ।

(१) को (ख) मा 'नेपाल भारतको एक अंग हो' भनी जो लेखिएको छ, त्यस अनुसार नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेस नेपालको एउटा सामान्य पुँजीवादी राजनीतिक पार्टी नभएर दलाल पुँजीपति वर्गको राजनीतिक पार्टी, अर्को शब्दमा भन्नु पर्दा भारतीय विस्तारवादी पुँजीवाद समर्थक दलाल पुँजीपति वर्गको राजनीतिक पार्टी भएको ठहर्छ । यो कुरा सैद्धान्तिक रुपले मात्र होइन, व्यावहारिक रुपले पनि सत्य सावित भएको छ । उदाहरणका लागि नेपाली कांग्रेसको मातृका सरकारले भारतसँग कोसी नदीबारे सन्धि गरेको, त्यही पार्टीकै बीपी सरकारले गण्डक नदीबारे भारतसँग सन्धि गरेको र त्यही नै पार्टीका शेरबहादुर देउवा सरकारले महाकाली नदीबारे भारतसँग सन्धि गरेको कुराहरुलाई लिन सकिन्छ । यीबाहेक नेपाली कांग्रेस सरकारहरुले विभिन्न समयहरुमा विभिन्न विषयहरुमा नेपालका राष्ट्रिय हितको विरोध हुने गरी भारतसँग थुप्रै लिखित अलिखित सन्धि सम्झौताहरु गरेका छन् । नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेसका (पछि नेपाली कांग्रेसमा परिवर्तित) माथि उल्लेखित भारतीय विस्तारवाद परस्त सोच र त्यस पार्टीका सरकारहरुले नेपालको राष्ट्रिय हितको विपरीत र भारतीय विस्तारवादको पक्षमा गरेको लिखित अलिखित सन्धि सम्झौताहरु विल्कुलै गलत र विरोध गर्नैपर्ने कुराहरु हुन् ।

भारतमा नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेसको स्थापना भएको लगत्तैपछि नै काठमाडौंमा तत्कालीन कमान्डर इन चिफ मोहनशमशेर जबराको महाराजगन्जस्थित लक्ष्मी निवासको बैठकमा नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेसको विरोधमा, अर्थात् त्यसको प्रतिकार गर्नका लागि कवि एवं सशक्त नाटककार गोपालप्रसाद रिमालको संयोजकत्वमा एनएनजी (अर्थात नेपाल राष्ट्रिय लिग) नामक राणा शासनको पक्षधर एउटा राजनीतिक पार्टीलाई जन्माइयो । त्यस पार्टीमा गोपालप्रसाद रिमालका भाइ कृष्णप्रसाद रिमाल, दमनराज तुलाधर, तीर्थराज तुलाधर, विजयबहादुर मल्ल र पत्रकार गोपालदास श्रेष्ठ आदि सम्मिलित थिए । त्यस पार्टीका चार प्रमुख सदस्यहरु अर्थात् गोपालप्रसाद रिमाल, कृष्णप्रसाद रिमाल, दमनराज तुलाधर र तीर्थराज तुलाधर घुमाउरो पाराले नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेसको विरोधमा र राणा शासनको पक्षमा र त्यसको पनि विशेष गरेर मोहनशमशेर गुटको पक्षमा शोभा भगवती र पशुपतिनाथको मन्दिरहरुमा पालैपालो प्रत्येक दिन राजनीतिक प्रार्थना गर्ने गरेका थिए ।

आठ दश दिन जति उक्त प्रार्थना कार्यक्रम भएपछि प्रार्थना कार्यक्रम गर्ने ती चारै जनालाई दिखावाका रुपमा पक्राउ गरी ज्वाइँहरुलाई जस्तै सम्मानपूर्वक ऐश आरामका साथ एउटा घरमा थुन्याजस्तो गरी राखिए, तर एक दुई महिना मात्र ।

गोपालप्रसाद रिमाल नेपालका एक दुई जना सर्वोत्कृष्ट साहित्यकारहरु मध्येकै एक थिए । त्यस्तो उच्च कोटिको कलात्मक खुबी भएको साहित्यकारलाई खुद उनकै साहित्यिक सोचको विपरीत रंगको अर्थात् बासी प्रतिक्रियावादी राजनीतिमा तानेर ल्याई नेपालको एक श्रेष्ठ साहित्यिक स्रष्टालाई मोहनशमशेर राणाले नास्ने काम गरे । फलतः २००७ सालको राजनीतिक परिवर्तनपश्चात् गोपालप्रसाद रिमालले आफूलाई उभ्याउने राजनीतिक थलो नै पाएनन् । त्यही कारणले नै उनी बहुलाएका थिए ।

७. प्रदीप्त पुस्तकालयको स्थापना र नेपाल स्वयंसेवक दलको गठन

विक्रम संवत् २००३ को प्रारम्भतिरै प्रेमबहादुर कंसाकारको पहलमा तत्कालीन हाम्रो पार्टी अर्थात् नेपाल प्रजातन्त्र संघको निर्णयअनुसार मासाङगल्लीस्थित प्रेमबहादुरको घर दलानमा वि.सं. २००३ को प्रारम्भतिर नेपाली जनतालाई सम्भव भएसम्म नेपाल लगायत विश्वका बढीभन्दा बढी मुलुकहरुका इतिहासहरु, तिनीहरुबीचका सम्बन्धहरु त्था तिनीहरुका भौगोलिक बनौटहरु, विज्ञानका विभिन्न शाखा उपशाखाहरु, ती मुलुकहरुका अर्थतन्त्रहरु र साहित्यहरु आदिका बारेमा अवगत गराई तिनीहरुमा जागृति ल्याउने उद्देश्यले प्रदीप्त पुस्तकालयको स्थापना गरियो । युवाहरु दिन प्रतिदिन बढ्दो संख्यामा पुस्तकालयमा आउन थाले । नेपालको इतिहासमा जनस्तरमा पुस्तकालय स्थापना गरिएको त्यो पहिलो घटना हो, अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा प्रदीप्त पुस्तकालय नै नेपालको पहिलो पब्लिक पुस्तकालय थियो र अहिले पनि कायम नै रहेको छ । पुस्तकालयको जनप्रियता एकातिर दिन प्रतिदिन बढ्दै गयो भने अर्कोतिर परोक्ष रुपले युवक तथा युवतीहरु भेला भई संगठित हुने उपयुक्त थलो पनि सो पुस्तकालय बन्न गयो ।

त्यसरी नेपाली युवायुवतीहरु प्रदीप्त पुस्तकालयमा नै भेला हुने गरेकै कारणले सोही सालको अर्थात् वि.सं. २००३ सालको फागुन महिनामा हुने महाशिवरात्रि पर्वमा देशमा विभिन्न भागहरुबाट र भारतबाट पशुपतिनाथको दर्शन गर्न आउने लाखौं यात्रुहरुलाई सुविधा र आवश्यक सहयोग पुर्‍याउने उद्देश्यले हजारौं युवकहरु सक्रिय रुपले सहभागी भएको नेपाल स्वयं सेवक संघ खडा गर्ने कार्य सम्भव भएको थियो र ३-४ दिनसम्म त्यसले एकदमै कुशलतापूर्ण आफ्नो घोषित सेवा कार्य गर्‍यो । यो पनि नेपालको इतिहासमा आफ्नो किसिमको पहिलो घटना थियो । यसको श्रेय पनि प्रेमबहादुर कंसाकारलाई नै जान्छ, किनभने प्रदीप्त पुस्तकालयको स्थापनाबारे जस्तै त्यस स्वयं सेवक संस्था गठन गर्ने कुरा पनि उनकै पहलमा हाम्रो पार्टीले निर्णय गरेको हो ।

उक्त स्वयंसेवक संघले आफ्नो सेवा कार्य सञ्चालन गर्न लाग्दा सुरुमा त राणा शासकहरुले त्यस कार्यलाई छेकथुन गर्ने, कुनै काम गरेनन् र सायद त्यस किसिमको काम नेपालमा पहिले कहिल्यै नभएकाले होला राणा शासकहरु एकदमै अकमकिए र तिनीहरुले त्यसको विरोध वा समर्थन कुनै गरेनन् । पछि त्यस्तो कामलाई विल्कुलै छुट दिनु हुँदैन, रोक्नुपर्छ भन्ने निष्कर्षमा पुगेछन् क्यारे तिनीहरुले सेवा कार्यमाथि रोक लगाउनुको साथसाथै स्वयंसेवक साथीहरुलाई धमाधम पक्राउ गर्न थाले । तर हाम्रा प्रमुख साथीहरुले त्यसको विरोध गरी स्पष्टीकरण माग गर्न थालेपछि राणा शासकहरु नाजवाफ भए अनि लाचार भई पक्राउ गरिएका हाम्रा स्वयंसेवक साथीहरुलाई छोडिदिए र साथै सेवा कार्यलाई फुकुवा पनि गरिदिए । त्यो हामीहरुको ठूलो विजय थियो ।

माथि उल्लिखित दुइटा रचनात्मक कार्यहरु सफलतापूर्वक सम्पन्न भएकाले, त्यसबाट वि.सं. २००४ वैशाख १७ गतेका दिनदेखि सुरु गरिने नागरिक तथा राजनीतिक अधिकारहरु निम्तिको खुल्ला जनआन्दोलनका (ओपन मास मुभमेन्ट) लागि चाहिएको जनशक्ति उपलब्ध गर्न ठूलो मद्दत हुन गयो । अन्यथा जनआन्दोलन त्यति ठूलो त्यति लामो र त्यति प्रभावकारी हुन मुश्किल हुन्थ्यो ।

बेलायत : अँध्यारो, पुरानो, निन्याउरो देश-४

नियात्रा संस्मरण

घनश्याम राजकर्णिकार

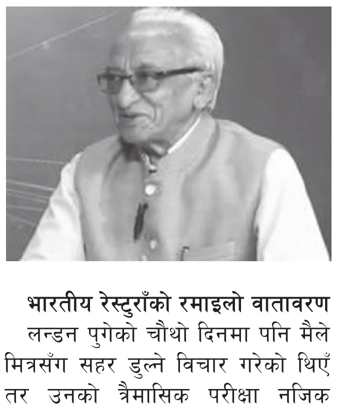

भारतीय रेस्टुराँको रमाइलो वातावरण

लन्डन पुगेको चौथो दिनमा पनि मैले मित्रसँग सहर डुल्ने विचार गरेको थिएँ तर उनको त्रैमासिक परीक्षा नजिक आइसकेको हुँदा त्यस दिन साँझतिर मात्र भेटघाट भयो । हामी किङ्ग स्ट्रिटतिर एउटा इन्डियन रेष्टुराँमा चमेना गर्न पस्यौं । यतैति लाइट अफ् नेपालनामक राम्रो रेष्टुराँ पनि छ भन्ने थाहा पाएँ । लन्डन महानगरमा दुई दिन घुम्दा नै त्यहाँ धेरै भारतीयहरू र इन्डियन रेस्टुराँहरू देखेको हुन्छु । साँच्चै भारतीयहरू नपुगेको र नबसेको ठाउँ नै छैन जस्तो छ । संसारको जुनसुकै भागमा पनि यिनीहरू चलअचल सम्पत्तिमध्ये एक वा दुवैको हकदार बनेका छन् । यिनीहको विषयमा एक जनाले छेड हान्दै ठट्टा गरेको सम्झना हुन्छ । उनको भनाइअनुसा अधिकांश भारतीयहरू आफ्नो काम निब्टयाउन ज्यादै सिपालु हुन्छन् । कुनै ठाउँमा कामकुरोले घुस्दा तिनीहरू साधु बिरालोझैँ ङयाउँ गरेर घुस्छन्, त्यसपछि तिनीहरू त्यहाँ बस्दाबस्दै आफ्नो ठाउँ ओगट्दै चङ्ग फ्याउरो बन्न सकेका हुन्छन् अरे । हुन पनि काठमाडौँको व्यापारव्यवसायमा भारतबाट आएकाहरूको बाहुल्य छ । काठमाडौँलेहरूको आमधारणा यही छ कि तिनीह आउँदा लोटा मात्र लिएर आउँछन् तर पछि झोलाभरि पैसा बटुलेर राजसी ठाँटमा बस्छन् वा जान्छन् । हुन पनि नेपाल आएर लखपति पुँजीपति बनेका सबैजसो भारतीय व्यापारीहरूलाई नेपालले नै हुर्काएको हो, तिनीहरू नेपाल आएर नै सप्रिएका हुन् । भारतमा नै सप्रिएर उँभो लागेका भारतीय पुँजीपति नेपालमा कार्यरत भएको पाउन गाह्रै

होला र पाइएमा पनि औँलामा गन्न सकिने सङ्ख्यामा मात्र होलान् । म त्यहाँ यस्तै केके सोचिरहेको हुन्छु र लन्डनको त्यस भारतीय रेस्टुराँमा मलाई रमाइलै अनुभव हुन्छ । एक त आफूलाई रुचि लाग्ने 'इन्डियन खाना', दोस्रो त्यहाँका अपरिचित भारतीयहरूसँग छिनभरिमै भएको रमाइलो वार्तालाप बिर्सनै नसकिने थियो भने त्यहाँको वातावरणमा भइरहेको हिन्दी फिल्मका पुराना उच्चस्तरीय गीतहरूको गुञ्जायमान साँच्चै अविस्मरणीय थियो । कहिले किशोरकुमारको उरन्ठयाउलो गीत हुन्थ्यो त कहिले लताका सुरिला र आशाका मर्मस्पर्शी गीतहरू पनि बजेकै हुन्थे । त्यस्तै रफी, महेन्द्र कपुरका मुटु छुने गीत पनि सुन्न पाइन्थ्यो । वस्तुतः त्यस इन्डियन रेष्टुराँमा सुरिला गीतहरू सुन्न पाई भोक र मानसिक थकाइ पनि मेट्न पाएँ । त्यहाँबाट निक्ली मित्रसँग बजार घुमेको हुन्छु । त्यतातिर म कहाँ, कुन ठाउँमा थिएँ अत्तोपत्तो नै भएन । पहिलोपल्ट काठमाडौँ आएको मानिस असन, इन्द्रचोकतिर रुमलिरहेजस्तै मलाई पनि त्यतातिर भयो । झमक्क साँझ परिसकेपछि मित्रसँग फेरि अर्को दिन भेट्ने प्रोग्राम मिलाएर त्यहाँबाट म आफ्नो होटेलतिर लागेँ र मित्रचाहिँ बस चढ्न दौडे ।

बेलायती बगलीमारा

पेरिसमा जस्तै लन्डनमा पनि सहरमुनिबाट गुड्ने रेलको राम्रो व्यवस्था छ । सहरका विभिन्न ठाउँमा सोझै छिटोछरितो पुगिने यो 'टचुब' भनिने यातायातको साधन यात्रीका लागि कम खर्चिलो पनि रहेछ । म बसेको गाडीको डब्बामा एक जमात हुल्याहाजस्ता ठिटाहरू पनि थिए, अधिकांश तिनीहरू कुनै कराउँदै थिए त कुनै एकले अर्कोलाई गिज्याउँदै थिए । यस्ता अल्लारे उरन्ठयाउला युवकहरूबाट सोझानिमुखा यात्रीहरूलाई नचाहिँदा झन्झट हुने रहेछ । भारततिरको रेलयात्रामा पनि अक्सर यस्तै कटु अनुभव हुन्छ । आफू ओर्लने निर्दिष्ट स्थानमा ट्रेन रोकिँदा ती हुल्याहा ठिटाहरू मेरा अगाडि पनि थिए र पछाडि पनि । तिनीहरूको घचेटोमा परी ट्रेनबाट आफू स्वतः बाहिर पुगेँ र पछि एक्लै फुक्का भइसक्दा मात्र तिनीहरूलाई यसो पछाडि हेरी खिस्स हाँसी फटाफट अघि बढेँ । आफू होटेल पुग्दा मात्र थाहा भयो, आफ्नो प्यान्टको पछिल्लो खल्तीमा रहेको मनीब्याज जसमा करिब एक सय साठी पाउन्ड (अङ्ग्रेजी रुपियाँ हालको दरले ने.रु. २१,२१७ बराबर हुन्छ) र जर्मनीमा आफ्ना सामानहरू नासो राख्दाको रसिद-भौचरसमेत एकैसाथ गुम भइसकेको रहेछ । यताउता छाम्दा पनि नपाउँदा छानाबाट खसेझैँ भएँ । केटाकेटीमा सभ्य मानिसको मात्र बास भएको भन्ठानेको लन्डनमा लुटाहा-बगलीमाराको यस्तो कुकृत्यले मेरो बेलायतयात्राको त्यत्रो चाँजोपाँजोलाई भताभुङ्ग लथालिङ्ग पारिदियो । लन्डन हेर्न भनी पन्छाएर ल्याएका सबैजसो रकम हातबाट गुम भइदिँदा मेरो मानसपटमा गहिरो चोट पुग्छ अनि तुरुन्तै समालिएर आफूले आफैँलाई सान्त्वना दिँदै भनेँ- 'अब यहाँ नबस्, परदेशमा पैसाका निमित्त अरूको मुख ताक्नु हुन्न । बिचल्लीमा पर्लास् । फर्की जर्मनीमा, नत्र नासो राखेको श्रीसम्पत्ति सबै हजम होला ।' भोलिपल्ट बिहानै होटेल छाडी तुरुन्तै 'हिथ्रो' विमानस्थल गई आफ्नो रिटर्न टिकटद्वारा दिउँसो एक बजेको ब्रिटिस एयरवेजको सानो विमानद्वारा स्टुटगार्ट फर्किहालेँ । विमान चढिरहँदा मेरो मनस्थिति त्यस बेला त्यो सैन्यको जस्तो थियो जो लडाइँमा हार खाई रणक्षेत्रबाट भागिरहेको हुन्छ । आठ-दस दिनसम्म खूब घुमुँला, हेरुँला भन्ठानेको त टपर्टुय्याँले आफ्नो बगलीको पैसा सफाचट गरिदिँदा रुखबाट खसेको बाँदरझैँ लुरुक्क परी खुरुक्क जर्मनी फर्कनुपर्‍यो । यसै बेलातिर सम्झेको हुन्छु कविताको एक टुक्रा-

सङ्कट पर्दछ मानिसलाई, ढुङ्गालाई के पर्छ ।
असिना आई फूलबारीकै फूलहरू पहिले झार्छ ॥
जसको छाती जति विशाल त्यति नै सङ्कट उसलाई ।
गोली लाग्दछ बापुमा नै केही हुँदैन अरूलाई ॥

Expert Paras's Suggestions to the Thalassaemia Patients

Paras Nath Mishra

Expert of Thalassaemia

A world known saying, 'man becomes great by his deed not by birth'. Yes, man becomes great by his deed. Paras Nath Mishra is an example of this. A permanent resident of Saptary is now 38 years old and has been living in Kathmandu since long. It is rare because he has been living with thalassaemia, a complex genetic disease, with struggle and pain. His sister was also suffered from the same. But, she died before the diagnosis and treatment of the disease. Paras Nath is still alive with his father's great contribution and expenses and his personal struggle. He is not only living alone rather motivated other patients with the same disease and determined to exterminate the disease in Nepal and became an expert.

Paras says, 'My life is radical, sensitive and critical. These all circumstances never happen with normal philosophies of society. But, I am trying my best where people can do better for this society and the world'.

Paras says that he has been supporting the people voluntarily since last 10 years for the disease. He has been raising the voice for the treatment, counseling and prevention of the thalassaemia and also fights for the rights and necessities of the patients. He has been working under Thalassaemia International Federation (TIF) for Nepal.

TIF is an international organization working for thalassaemia disease. Its branches are extended more than 60 countries. This organization has been doing research on thalassaemia disease and its solution. Mishra was trained from TIF and became thalassaemia expert. He has been chosen from Nepal as an expert of thalassaemia.

He has been involved for the treatment of thalassaemic patients in Kanti Children's Hospital since 2008. As an old patient and thalassaemia counselor, he took part in many workshops, seminars conducted in different countries.

He was from strong economic background though the position changed now because of thalassaemia and other reasons. Now he is struggling for this. In the past, he was fully depending on his family for the treatment but he tried to be independent later. That is still continuous. By the support of his family and especially his parents' positive attitude he helped many thalassaemic patients through Thalassaemia Society.

Paras says - the word thalassaemia is made from the Greek word *thalasa* that means made of blood. This is also called an anemia of Mediterranean Region.

In the beginning there was no thalassaemia in the world. 'Especially both mother and father have genes of thalassaemia traits, minor or carrier, 25 percent children born as thalassaemia major, 50 percent carrier and other 25 percent remain normal', he says. There is a lot of research done by the medical team of TIF. Living animals are survived with blood, water, oxygen and nutrition. They may die in short of these. Thalassaemia is an inherited blood disorder; some symptoms can apparently be in their body. This is a disease of hemoglobin problem. There are two parts of hemoglobin: haem and globin. These are proteins. According to him haemoglobin is a special type of protein of RBC.

Alpha and Beta mixed together and formed haemoglobin A (HbA) which we can see in adults. It can be seen 10 percent of fetus. Alpha chain of our body mixed together with another chain and form haemoglobin in fetus and gestation or in every stage till birth. In thalassaemia patients, bone marrow cannot produce enough haemoglobin.

Normal people's RBC cells are in concave size but thalassaemic and other homozygous' disease the cell seems in map poikilocytosis or microcytosis through microscope. 'Our blood becomes red because of hemoglobin and this process is called erythropoisis', he says. There is erythropoiesis and haematopoiesis in bone marrow of our body. The word "*erythro*" is a Greek word which means red and "*poiesis*" means make. So erythropoisis produces red blood and haematopoiesis produces the whole blood in our body. Haematopoiesis is also derived from the Greek word i.e. "*haema*" means blood and "*poiesis*" means make.

Bone marrow produces RBC which is in the center of the bone. This carries oxygen in every part of our body, carry out carbon dioxide, waist product, urea and uric acid and develop human organs and tissues. He says thalassaemic patients can be treated with different ways. Blood transfusion, chelation therapy, other medication and Iron less balance diets etc. are easily accessible in other countries though these are not easily accessible in Nepal. By understanding the haemoglobin level in the patient's body there is needed blood transfusion. Along with this treatment continues with medications.

This is believed, and scientifically proves that the disease can be seen in malaria prone zone. The genes of the people changed in these areas this is called mutation. This brought important changes in the behavior of RBCs. In these people malaria parasites cannot grow and spread in comparison to others whose genes have not been changed and genetic adjustment or thalassaemic, sickle cell, beta patients have more immunity power to fight against malaria than normal people. A number of healthy people died in malaria affected zone that increased mutation. Cross country migration and cross culture marriage spread thalassaemia disease in northern Europe and other countries where there was no such disease earlier.

It causes lever swells up, excessive amount of iron in patient, problems in heart, lever, joints and plants and stops functioning and last the death of the patient. He says that he tries to treat the patients in different ways. He opines that the genes of this disease remain silent for many years. When it becomes active, symptoms can be seen in the patients. He says that the suggestions can be helpful for the doctors while treating the patients.

According to his study, around 270 millions carriers are there all over the world and 350 thousand people are suffering from this disease. Among them 80 percent people are in developing countries. Among haemoglobinopathies diseases are thalassaemia Alpha Beta and sickle cell. Now beta thalassaemia and sickle cell are more prevalent. It was not before. It was spread through genetically.

We find beta thalassaemia and sickle cell in Nepal. Beta thalassaemia also varies. HbS beta, thalassaemia HbE beta where mild, moderate and severe are among them. It is better to go for medication only after proven by clinically and investigation. Due to repeated transfusion of blood and iron supplement, medicines, hepatic fibrosis, hepatic cirrhosis and hepato cellular carcinoma, there is high risk of cardiac failure. These people must remain in close consultation with experts.

The first symptom is deficiency of haemoglobin. The body seems pale or white. Fever, diarrhea, bloodless lips, pale eyes, obstruction in the growth of body parts, poor appetite, difficulty in breathing, different Infections, indigestion, jaundice weaknesses enlarged spleen etc. are the common symptoms. Yellowish urine, changes in facial structure, bleeding from the nose, timidity of the bone, yellowish eyes etc are the major symptoms.

He says unmarried girl and boy must be careful before they are married. Both girl and boy should not be the carrier. If both of them are carrier, they must take the advice of consultant or expert. To be prevented from this disease, he suggested for thalassaemia screening and family counseling.

फ्रान्समा आर्थिक न्यायका लागि "एलो भेस्ट आन्दोलन"

विष्णु भट्टराई

'एलो भेस्ट मुभमेन्ट' वा 'एलो ज्याकेट मुभमेन्ट' नामले चर्चामा रहेको फ्रान्समा गत वर्षको नोभेम्बरदेखि जारी प्रदर्शन हरेक साता चलिरहेको छ । यो आन्दोलन फ्रान्समा आर्थिक न्यायका लागि सर्वसाधारणको स्तरबाट उठेको एउटा चर्चित राजनीतिक आन्दोलन पनि हो । गत वर्षको १७ नोभेम्बरमा त्यहाँ गरिएको पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यवृद्धि, महँगो जीवनशैली र सरकारले ल्याएको कर सुधारको योजनाविरुद्ध सुरु भएको फ्रान्सको यो 'एलो भेस्ट मुभमेन्ट' अर्थात् पहेंलो टिसर्टधारीहरूको आन्दोलन अझै रोकिने छाटकाट देखिएको छैन । फ्रान्समा यी निर्णयले सबैभन्दा बढी मजदुर, ग्रामीण र अर्धसहरी इलाकामा बसोबास गर्ने निम्नमध्यम वर्गका जनताहरू प्रभावित भएका छन् ।

आन्दोलनकारीहरूले इन्धनको मूल्य कम गर्न, न्यूनतम तलबमानमा वृद्धि राष्ट्रपति इमानुएल म्याक्रों र उनको सरकारको राजीनामासहितका विभिन्न मागहरू राखेर प्रदर्शनलाई निरन्तरता दिएका हुन् । आन्दोलन एक राजनीतिक विद्रोहका रूपमा फैलिरहेको छ । यसरी प्रदर्शनमा उत्रिनेमध्ये धेरैजसो सन् २०१७ मा इमानुएल म्याक्रोंलाई भोट दिएका, नदिएका र दक्षिणपन्थी र बामपन्थी उम्मेदवारलाई भोट दिएका जनता पनि यो आन्दोलनमा सहभागी भएका छन् । यो आन्दोलनलाई सन् १९६८ मा फ्रान्समा भएको यस्तै प्रकारको भीषण संघर्षपछिकै सबैभन्दा हिंसात्मक प्रदर्शनका रूपमा लिइएको छ ।

सरकारविरोधी प्रदर्शन निरन्तर जारी रहेपछि फ्रान्सका प्रधानमन्त्री एडबार फिलिपले यसरी प्रदर्शनमा सहभागी हुनेलाई दण्डित गर्ने योजना अघि ल्याएका छन् । प्रदर्शनकारीले निरन्तर प्रदर्शनसहित कतिपय सरकारी सम्पत्तिमा समेत क्षति पुऱ्याउन थालेपछि प्रधानमन्त्रीले कारबाहीको योजना अघि सारेका हुन् ।

फ्रान्सको राजधानी पेरिससहित देशभर निरन्तर जारी प्रदर्शनमा ठूलो संख्यामा सर्वसाधारणले सहभागिता जनाउने गरेका छन् भने प्रदर्शन रोक्न हजारौंको संख्यामा सुरक्षाकर्मी परिचालित हुँदै आएका छन् । प्रदर्शनकारीले प्रदर्शनमा सहभागी हुनेहरूको संख्या निरन्तर बढिरहेको दाबी गर्ने गरेका छन् भने सरकारले यसरी आन्दोलनमा सहभागी हुनेको संख्या निरन्तर घट्दो क्रममा रहेको दाबी गर्दै आएको छ । जे भए पनि एउटै कुरा सत्य हो, फ्रान्स गत नोभेम्बरदेखि अशान्त छ, आन्दोलन चलिरहेको छ ।

फ्रान्समा केही वर्षयताकै सबैभन्दा ठूलो

आन्दोलन हो, एलो भेस्ट मुभमेन्ट । यो आन्दोलनमा सहभागी हुनेहरूले पहेंलो भेस्ट लगाउने गरेका छन् । यसले सबैको ध्यान खिच्ने भएकाले साधारणतया सुरक्षाका लागि लगाउने गरिन्छ । फ्रान्समा सन् २००८ मा बनेको कानुनअनुसार सवारीमा यस प्रकारको ज्याकेट राख्न अनिवार्य छ, ताकि गाडी खराब भयो भने यसलाई लगाएर निस्कन सकियोस् । यतिबेला फ्रान्समा भइरहेको विरोध प्रदर्शनमा पनि प्रदर्शनकारीले आफ्ना माग र समस्यामा सरकारको ध्यान जाओस् भन्नाका लागि यस प्रकारको ज्याकेट लगाएका हुन् । पहेंलो भेस्ट आन्दोलन फ्रान्सहित इटाली, बेल्जियम र नेदरल्यान्डमा पनि फैलिएको

थियो । ती देशमा यसले गति लिन सकेन, फ्रान्समा भने अझै रोकिएको छैन । तर, यो आन्दोलन पहेंलो रंगको नयाँ प्रतीक बनेको छ । यसलाई सजिलै देख्न सकिन्छ र यसको चर्चा पहेंलो भेस्ट आन्दोलनका रूपमा संसारभरि प्रख्यात भएको छ ।

सामाजिक सञ्जालबाट नै यो आन्दोलन सुरु भयो र आर्थिक रूपमा पछि परेका र मध्यमवर्गीय जनताको आवाज बनेर बाहिर आयो । एक महिलाले सामाजिक सञ्जालमा पोस्ट गर्दै नयाँ करका कारण आफूले हैरानी खेप्नुपरेको र यसका विरुद्ध प्रदर्शन गर्नुपर्ने उल्लेख गरिन् । उनको यो आग्रहपछि पहिले केही सयले सुरु गरेको यो आन्दोलनमा हजारौं हुँदै लाखौं फ्रान्सेलीहरू सहभागी भए । यो प्रदर्शन बढ्दै जाँदा त्यहाँ सरकारसँगको असन्तुष्टि बढ्दै गएको पाइएको छ । केही समयअघि गरिएको एउटा सर्वेक्षणमा त ६६ प्रतिशत फ्रान्सेलीले यो सरकारप्रति वितृष्णा व्यक्त गरेको पाइएको छ । फ्रान्सका जनता सबैभन्दा बढी डिजेलबाट चल्ने गाडीको प्रयोग गर्छन् र डिजेलको मूल्यमा २३ प्रतिशतभन्दा बढी वृद्धि भइसकेको छ । इन्धनको मूल्यवृद्धिप्रति सर्वसाधारणमा देखिएको आक्रोशलाई ध्यानमा राख्दै सरकारले ६ महिनाका लागि इन्धनमाथि लगाएको कर स्थगित गरे पनि आन्दोलन स्थगित हुने छाँट देखिएकै छैन ।

असन्तुष्टिको अर्को प्रमुख कारण भनेका जीवन जिउने लागतमा भएको बढोत्तरी हो । युरोपेली राज्यमा धनीको जीवनस्तरमा सुधार भए पनि निम्ममध्यम वर्गीय जनतालाई बाँच्न कठिन बन्दै गएको छ । यसैका कारण प्रदर्शनकारीहरूले ' हामीलाई बाँच्न देऊ' भन्ने नारा लगाइरहेका छन् । विरोधको अर्को कारण भनेको त्यहाँको वर्तमान शिक्षा नीतिको विरोध पनि हो ।

फ्रान्सेली जनता न्यून ज्यालादर, सरकारले लगाएको अत्यधिक कर र धनीहरूलाई दिइएको कर सुविधाका कारण निम्न र निम्नमध्यम वर्गका जनता पीडित छन् भने राज्यकोषमा पारदर्शिता नभएको र शासनमा नागरिकहरूको प्रत्यक्ष सहभागिता नभएको उनीहरूको बुझाइ छ । वर्तमान राष्ट्रपति इमानुएल म्याक्रों फ्रान्समा पछिल्लो चार दशकमा मुख्य दुई ठूला पार्टीभन्दा तेस्रो दलका तर्फबाट निर्वाचित भएका पहिलो नेता हुन् । सन् २०१७ मा राष्ट्रपति निर्वाचन भएको समयमा त्यहाँ लामो समयदेखि सत्तामा आलोपालो रहँदै आएका सोसलिस्ट र रिपब्लिकन पार्टीको अवस्था कमजोर बनेको थियो । सोसलिस्ट पार्टी त अघिल्लोपटक आफ्नै नेतृत्वमा रहेको सरकारले कमाएको अलोकप्रियताको भुमरीमा परिरहेको थियो भने रिपब्लिकन पार्टीबाट उम्मेदवार बनेकाहरूको भ्रष्टाचार काण्डले सनसनी फैलाएको अवस्था थियो ।

म्याक्रो राष्ट्रपतिमा विजयी भए पनि यो निर्वाचनमा ठूलो संख्यामा फ्रान्सेलीहरू सहभागी थिएनन् र उनको जित फ्रान्सेली जनताको चयनभन्दा मतदानमा भाग लिएका दक्षिणपन्थी ले पेन र म्याक्रोंका समर्थकबीचको बहुमतजस्तो बन्न पुग्यो । म्याक्रोंलाई भोट दिनेमध्ये करिब २० प्रतिशतले फ्रन्ट नेसनलको बाटोमा तगारो बन्न र केहीले आर्थिक सुदृढीकरणको आशामा मतदान गरेका थिए । म्याक्रों सत्तामा आएपछि उनले गरेका एक पछि अर्को अलोकप्रिय निर्णयले उनको लोकप्रियताको ग्राफ ह्वात्तै घटायो ।

निर्वाचनको एक वर्षपछि राष्ट्रपति कार्यालयमा कार्यरत एक सुरक्षा अधिकारीलाई 'बेनेला अफेयर' नामांकन गरिएको विषयले फ्रान्सेली जनता रुष्ट बने भने एक दार्शनिकमाथि राष्ट्रपति म्याक्रोंले आफूप्रतिको सद्भावनाको फाइदा उठाएको भन्दै निन्दा गरेपछि प्रतिबन्ध लगाइयो । यो घटनाले त जनता उनीसँग झनै चिढिए । त्यसलगत्तै प्रधानमन्त्री जेरार्ड कोलम्ब, पर्यावरण मामिलाका लोकप्रिय मन्त्री निकोलस हुलोटले राजीनामा गरे ।

सरकारी कर्मचारीको तलब र आंशिक रूपमा पेन्सन रोकिएपछि जनताको क्रयशक्तिमा ह्रास आएको थियो । यसै बेला डिजेलमा मूल्यवृद्धि गरिनु आगोमा घिउ थप्नुजस्तै भयो र आन्दोलन सुरु भयो । सरकारको विरोधमा १७ नोभेम्बरबाट सुरु भएको सडक, चोक र नाका अवरुद्ध गर्ने काम सामाजिक सञ्जाल फेसबुकका विभिन्न समूहमा फैलियो । जुन विरोध प्रदर्शन कार्यक्रम पहेंलो भेस्ट आन्दोलनको पहिलो दृश्य बन्न पुग्यो ।

१७ नोभेम्बरको शनिबारदेखि सुरु भएको विरोध प्रदर्शन त्यसपछिका हरेक शनिबार हुँदै आएको छ । प्रदर्शनका क्रममा केही हिंसात्मक घटनासमेत भएपछि त्यसले सरकारलाई हल्लायो । आन्दोलन रोक्नका लागि बख्तरबन्द गाडी नै उतार्नुपरेको थियो । फ्रान्समा जनताको प्रदर्शन नियन्त्रणमा लिन बख्तरबन्द गाडी नै प्रयोग गर्नुपरेको पछिल्लो एक दशकभन्दा लामो समयमा यो पहिलो घटना थियो ।

आन्दोलन रोक्ने कुनै छाँट नदेखेपछि राष्ट्रपतिले राष्ट्रका नाममा संबोधन गर्दै आन्दोलन मत्थर पार्न खोजे । सम्बोधनका क्रममा उनले प्रदर्शनमा भएको हिंसाप्रति दुःख व्यक्त गरे र फ्रान्सेली जनताले उठाउँदै आएका समस्या समाधानका लागि केही योजना अघि सारे । जसमा सबैभन्दा थोरै निवृत्तिभरण बुझ्नेहरूलाई करमा छुट दिने, गरिबहरूका लागि क्रिसमस बोनसमा कर छुट दिने र अवसर नपाएकाहरूलाई राहत बढाउने योजना थिए । राष्ट्रपतिले आफ्नो सम्बोधनमा गरेको प्रस्तावमा नागरिकहरूको सक्रियतामा जनमत संग्रहको प्रस्ताव गरिएको छ, जसले प्रदर्शनकारीको मागअनुसार सहभागितामूलक प्रजातन्त्र स्थापनामा महत्वपूर्ण कडी बन्न सक्छ । राष्ट्रपतिको यही घोषणापछि प्रदर्शनकारीको संख्यामा कमी आउन थालेको हो ।

फ्रान्समा पछिल्लो समयमा जारी आन्दोलनलाई कतिपयले फ्रान्सेली राज्यक्रान्तिसँग जोडेर हेर्नेगरेको पनि पाइएको छ । एलो भेस्टको फेसबुकमा १७८९-२०१९ लेखिएको छ । जसको अर्थ यो आन्दोलन फ्रान्सेली राज्यक्रान्ति जस्तै र त्यसकै निरन्तरता भन्ने हुन्छ । फ्रान्समा त्यसबेला निरंकुश राजतन्त्र थियो । राजा लुई पन्ध्रौं अयोग्य, विलासी र अदूरदर्शी खालका थिए । राजाहरू निरंकुश भएकाले जनताहरू राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक आदि रूपमा शोषित थिए । यही निरंकुश शासन व्यवस्थालाई ध्वस्त पार्न सन् १७८९ मा फ्रान्समा ठूलो क्रान्ति भएको थियो । फ्रान्सेली क्रान्तिले फ्रान्समा राजतन्त्रको अन्त्य गरेको थियो । सो क्रान्तिजस्तै अहिले फ्रान्समा चलिरहेको पहेंलो टिसर्टधारीहरूको आन्दोलनले नयाँ किसिमको अभिजात वर्ग, विश्वमा रहेको असमान आर्थिक प्रणाली र राजनीतिक रूपमा कुलीन वर्गको विरोध गर्दछ ।

"सिराइचुली" पर्यटकीय स्थल बन्नुपर्छ

पर्यटन

चितवनको इच्छाकामना गाउँपालिका-१ हातिवाङ (काउले)मा रहेको पर्यटकीयस्थल सिराइचुली प्रचारप्रसार र संरक्षणको अभावमा ओझेलमा परेको छ ।

समुद्र सतहबाट एक हजार ९४६ मिटर उचाइमा रहेको सिराइचुली चितवनकै सबैभन्दा अग्लो भूमि हो । यहाँबाट बिहान सूर्योदयको मनोरम दृश्य अवलोकन गर्न सकिन्छ । साथै सिराइचुलीबाट चितवनको तराईफाँट, तथा छिमेकी जिल्लाहरु धादिङ, गोरखा, मकवानपुर र नवलपरासीको सम्पूर्ण भूभाग तथा धौलागिरि, अन्नपूर्ण, माछापुच्छ्रे, लाङ्टाङ, गणेश, मनास्लुलगायतका हिम शृङ्खला सजिलै देख्न सकिने पथप्रदर्शक (गाइड)को काम गर्दै आएका तिलक गिरीले बताउनुभयो ।

मौसममा लालीगुँरासले ढकमक्क भरिएको जङ्गल टाढा-टाढासम्मको रमणीय दृश्य र विविध प्रकारका चराचुरुङ्गी पनि यहाँ देख्न पाइन्छ । सिराइचुलीमा बाह्य र आन्तरिक दुवै पर्यटकहरु आउने गर्दछन् ।

अक्टोबरदेखि डिसेम्बरसम्म सिराइचुली यात्राका लागि राम्रो मौसम भएको गिरीले बताउनुभयो ।

पर्यटकलाई लोभ्याउने प्राकृतिक सौन्दर्यले भरिपूर्ण भए पनि प्रचारप्रसार र संरक्षणको अभावका कारण पर्यटकहरु कम आउने गरेका छन् । तर एक पटक सिराइचुली आएका पर्यटकहरु दोहऱ्याइ तेहऱ्याइ आउने गरेको उहाँले बताउनुभयो ।

भौगोलिक विकटताका कारण यहाँ पर्यटकहरु सोचेजति आउन नसकेको वडाध्यक्ष नन्दुलाल गिरीले बताउनुभयो । पछिल्लो केही वर्षयता मोटरबाटो पुगेपछि पर्यटकलाई केही सहज भएको उहाँको भनाइ छ । अहिलेसम्म कति पर्यटक आए भन्नेबारेमा तथ्याङ्क नराखेको घरवास सञ्चालन गर्दै आएका रामजीपुरीले बताउनुभयो ।

धादिङको बेनीघाट रोराङ गाउँपालिकास्थित हुग्दिखोला र चितवनको कालिका नगरपालिकास्थित शक्तिखोरबाट चितवनको पुरानो सदरमुकाम उपरदाङगढी हुँदै सवारी साधनमा पुग्न सकिन्छ । करीब दुई घण्टाको मोटरबाटो यात्रापछि हात्तीवाङ पुगिन्छ । त्यसपछि डेढ घण्टा पैदल हिँडेर सिराइचुली पुग्न सकिन्छ । एक दिन पहिले हात्तीवाङ गएर बास बसेर सुर्योदय हेर्न बिहान ४ बजे डेढ घण्टाको पैदल हिँडेर सिराइचुली पुग्न सकिन्छ ।

हात्तीवाङमा पर्यटकहरु बस्ने होमस्टेहरु(घरवास) छन् । पाहुना पर्यटकलाई पथप्रदर्शकको व्यवस्था पनि छ ।

सिराइचुलीमा हरेक वर्ष नयाँ वर्ष वैशाख १ गते मेला लाग्ने गर्दछ । सिराइचुलीमा रहेको सिद्धेश्वर बाबाको मन्दिरमा त्यहाँका स्थानीय आमा समूहले मेलाको आयोजना गर्छन् । मेला हेर्न तथा दर्शन गर्न स्थानीय तथा छिमेकी जिल्ला धादिङ, गोरखा लगायतबाट समेत आउने गर्दछन् । सिराइचुलीमा दृश्यावलोकन स्तम्भ बन्ने भएको छ । स्तम्भ निर्माणका लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गर्न गाउँपालिकाले रु आठ लाख विनियोजन गरेको वडाध्यक्ष नन्दुलाल गिरीले जानकारी दिनुभयो । अहिले सिराइचुलीसम्म जाने बाटोमा सिँढी निर्माण कार्य भइरहेको पनि गिरीले बताउनुभयो ।

(रासस)

Remember us for the Construction
of Private and Public Works
EWES East West Engineering Service Pvt. Ltd.
Consulting Architects, Engineers & Planners
GPO box no : - 8621, Kathmandu Nepal
Phone : +977-1- 4373316 , Fax- 4650203
Website: http://www .ewesnepal .com ä®:
E-mail: info@ewesnepal .com , hbgewe@gmail .com

दाँते सोसाइटी नेपाल
नयाँ बानेश्वरमा इटालियन, अंग्रेजी र जर्मन भाषा सिकी आत्मनिर्भर बनौं ।
फोन : ९८५१०२३६७०, ४४४१८१२

Office Equipment Problems?
Get your solution today!
CrossWeb Office Automation Pvt. Ltd.
sales - service - support
happy to help
Same day service including:
:: Selection of Office Equipment
:: Sales & Services of Office Equipment
:: Network Setup and CCTV Surveillance Installation
:: Sales & Services of EPABX & Security Equipment
:: Data Backup and Recovery
:: Server & client configuration etc.
Our qualified technicians guarantee all of our work and parts.
Call us today for free advice and estimates
977 1 4444531, 4444532, 9851051003
E-mail: crossweb@mail.com.np; www.crossweb.com.np/contact
https://www.facebook.com/crossweb.automation.3

'लैंगिक समानताको लागि समान सोच र व्यवहारः समृद्धिको आधार'
अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवस, २०७५
नेपाल सरकार
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
सूचना तथा प्रसारण विभाग

प्रेरक

राजकुमारको परीक्षा

एकादेशमा त्रिविक्रम नाम गरेका राजा राज्य गर्थे। उनका अनेकौं स्वभाव गरेका चारजना छोरा थिए। सुविक्रम, सञ्जय, सुयश र शाश्वत। उनीहरू सानो-सानो निहुँमा आपसमा झगडा गर्थे। छोरा राजकुमारहरूको यो अवस्था देखेर उनीहरूको भविष्य कस्तो होला भनेर राजा निकै चिन्तित थिए।

एकदिन राजा त्रिविक्रमले राजसभामा राजकुमारहरूको शिक्षाको राम्रो व्यवस्था गरियोस् भन्ने प्रस्ताव राखे। राजाले राजकुमारहरूलाई पढाउन एकजना विद्वान् शिक्षकको खोजी गर्न प्रधानमन्त्रीलाई आग्रह गरे। राजाको आग्रहअनुरूप प्रधानमन्त्रीले त्यस राज्यका नामी विद्वान् आचार्य सदानन्दलाई राजकुमारहरूको शिक्षाका लागि नियुक्त गर्ने योजना रहेको बताए। उनले आचार्य सदानन्दलाई राजप्रासादमा उपस्थित हुन आदेश दिए।

सदानन्दलाई सम्मानपूर्वक राजासमक्ष उपस्थित गराइयो। राजाले राजकुमारलाई राम्रा शिक्षा दिन आचार्यलाई बिन्ती गरे। आचार्यले राजकुमारहरूले पनि आफ्ना अरू चेलासँगै पढ्नुपर्ने र राजकुमार हरूको शिक्षा पूरा नहुन्जेल कसैले पनि उनीहरूसँग भेट गर्न नपाउने सर्त राखे। राजालाई छोरा राजकुमारको मायाले एकैछिन त अल्मल्यायो तर छोराहरूको भविष्य बन्ने देखी आचार्यको सर्त स्वीकार गर्दै भने– "गुरुवर ! मेरा छोरा राजकुमारहरूलाई सबै खाले विद्यामा पारङ्गत बनाई भविष्यमा यो राज्यको न्यायपूर्वक शासन चलाउन योग्य बनाइदिनुहोस्।

अर्को दिन आचार्य सदानन्द राजकुमार हरूलाई लिएर आफ्नो गुरुकुल गए। अरू छात्रजस्तै गुरुकुलमा राजकुमारहरू पनि अरुले जस्तै सबै काम गर्न थाले। खेल्ने बेलामा खेल्थे, पढ्ने बेलामा पढ्थे र काम गर्ने बेलामा काम गर्थे।

पहिले-पहिले त राजप्रासादमा सुखसँग खेलेर बसेका राजकुमारहरूलाई पढ्न र आफ्नो काम आफैँ गर्न निकै कठिन भयो तर साथीभाइलाई देखेर बिस्तारै बानी पर्‍यो। राजप्रासादमा काम नभएर छिनछिनमा झगडा गर्ने राजकुमारहरू कडा अनुशासन, गुरुको स्नेह र साथीहरूको मायाले बिस्तारै सुध्रँदै गए।

क्रमशः

साप्ताहिक राशिफल

ज्यो. लक्ष्मीप्रसाद बराल

मेष

काम गर्ने अवसर प्राप्त भए पनि प्रतिफल प्रतीक्षा गर्नुपर्ला। अरूको भरपर्दा आफ्नो काम प्रभावकारी काम नहुन सक्छ। परिबन्धले समस्या निम्त्याउने हुँदा योजना गोप्य राखेर अघि बढ्नुहोला। आलोचकहरूलाई पनि व्यवहारले समेट्ने प्रयास गर्नुहोला। मिहिनेत गर्दा नियमित काम सम्पादन हुनेछन्। स्वास्थ्यका लागि आहारविहारमा ध्यान पुर्‍याउनुहोला।

बृष

अवसरले उत्साह जगाउनेछ। व्यवसायले मनग्गे आम्दानी दिलाउनेछ। विभिन्न सहयोग र उपहार प्राप्त होला। तारिफयोग्य काम सम्पादन हुनेछ। परिवारजनको साथले नयाँ आशा जगाउनेछ। मन मिल्ने साथी भेटिनुका साथै प्रेम र मित्रताको बन्धनसमेत कसिन सक्छ। अतिथिका रूपमा मानसम्मान प्राप्त हुनेछ। रमाइला ठाउँको भ्रमण गर्ने अवसर प्राप्त हुनेछ।

मिथुन

शत्रुहरू किनारा लाग्नेछन् भने प्रतिस्पर्धामा विजयी भइनेछ। व्यापारलगायत आर्थिक लाभ हुने काममा मनग्गे फाइदा हुनेछ। रोकिएका काम बन्नाले नयाँ कामतर्फ अग्रसर भइनेछ। मिहिनेतले राम्रै प्रतिफल दिलाउनेछ। चुनौती चिर्दै काम बनाउन सकिनेछ। पहिले ईर्ष्या गर्नेहरूले नै सहयोग गर्न थाल्नेछन्। थोरै भए पनि दिगो लाभ हुने काम प्रारम्भ हुनेछ।

कर्कट

प्रयत्न गर्दा चिताएका काम सम्पादन हुनेछन्। सुखद समाचारले दिन उत्साहपूर्ण रहनेछ। अध्ययनको लगावले बौद्धिक क्षेत्र फराकिलो बन्नेछ। सहपाठीहरू पछि पर्नेछन्। मिहिनेतले प्रतिष्ठित काम सम्पादन गर्ने मौका दिलाउनेछ। व्यापारमा धेरै फाइदा नभए पनि पशुपालन तथा कृषि क्षेत्रबाट राम्रो लाभ मिल्नेछ। सन्तान वा अनुयायीको साथले पनि हिम्मत जगाउनेछ। परिश्रमको फल प्राप्त हुने समय आएको छ।

सिंह

परिवेश सामान्य रहे पनि मनको डरले भने सताउनेछ। ठूला व्यक्तिहरूसँग मतभेद रहनेछ। तापनि बाहिर आलोचना गर्नेहरूले व्यवहारमा अवसर प्रदान गर्नेछन्। परिस्थितिवश सामान्य काममा बढी अलमल हुनेछ। आफ्ना कमजोरी बाहिरिने समय भएकाले गोपनीयतामा ध्यान पुर्‍याउनुहोला। अरूको मुख नताकी कर्मयोगमा लाग्दा फाइदा उठाउन सकिनेछ।

कन्या

काममा मिहिनेतको फल प्राप्त हुनेछ। प्रयत्न गर्दा राम्रै अवसर जुट्नेछ। साथीभाइले राम्रै सहयोग जुटाउनेछन्। पछिसम्म लाभ हुने काम प्रारम्भ गर्ने समय छ। भौतिक साधन जुट्नाले दिगो योजना प्रारम्भ होला। व्यापारमा पनि मनग्गे धनलाभ हुनेछ। सेवामूलक कामबाट प्रतिष्ठा पाइनेछ। व्यवसायमा लाभ हुनेछ भने चिताएको काममा सफलता पाइनेछ।

तुला

अवसर प्राप्त भए पनि अरूको भरपर्दा प्रभावकारी काम नहुन सक्छ। आत्मविश्वासको कमीले काममा पछि परिनेछ। शुभचिन्तकहरूको भावनालाई बेवास्ता गर्दा दुस्ख पाइनेछ। खर्च हुने डरले सताउन सक्छ। आफ्ना सूचनासम्बन्धी गोपनीयतामा ध्यान पुर्‍याउनुहोला। बुद्धिको उपयोगले केही काम सम्पादन हुनेछन्। मिहिनेतले विद्या तथा धन आर्जन गर्न सकिनेछ।

बृश्चिक

नयाँ कामको प्रस्ताव आउनेछ भने साथ दिनेहरू बढ्नेछन्। प्रतिष्ठित काम गर्दै नाम, दाम र इनाम कमाउने बेला छ। रचनात्मक काम प्रारम्भ गर्ने समय छ। सहयोगीहरूले राम्रो साथ दिनेछन्। पहिलेको सफलताले पनि थप काम गर्न हौसला प्रदान गर्नेछ। बिछोडिएका परिवारजनसँग भेटघाट हुनेछ। रमाइलो जमघटका बीच स्वादिष्ट भोजनको आनन्द प्राप्त होला।

धनु

समयमा होस नपुग्नाले आफ्नाबाटै टाढिनुपर्ने स्थिति आउन सक्छ। घरखर्च बढ्नुका साथै अर्थ अभाव देखा पर्नेछ। तापनि विदेश भ्रमणका लागि प्रयत्न गर्ने समय छ। अवसरको खोजीमा केही दौडधुप गर्नुपरे पनि मिहिनेतको प्रतिफल प्राप्त हुनेछ। दोहोर्‍याएर प्रयत्न गर्दा रोकिएको काम सम्पादन हुन सक्छ। परिस्थितिवश सामान्य काममा बढी अलमल हुनेछ।

मकर

आयआर्जनका स्रोत बढ्नेछन् भने उठ्नुपर्ने रकम हातलागी हुनेछ। कृषि, पशुपालन तथा व्यापारमा मनग्गे लाभ हुनेछ। दिगो फाइदा हुने काम प्रारम्भ हुन सक्छ। अध्ययनमा राम्रै प्रगति हुनेछ। नयाँ ज्ञान सिक्ने समय छ। सञ्चित धनको उपयोगबाट विशेष फाइदा हुनेछ। श्रमको उचित मूल्यांकन होला। मिहिनेतले आम्दानी बढाउनेछ। दिन उत्साहवर्द्धक रहनेछ।

कुम्भ

तारिफयोग्य कामले धेरैको मन जित्न सकिनेछ। गुमेको स्थान प्राप्त हुनुका साथै समाजमा आफ्नो वर्चस्व बढ्नेछ। विशेष भेटघाटले काममा उत्साह बढाउला। मिहिनेतले नाम, दाम र इनाम दिलाउन सक्छ। आफ्नो क्षेत्रमा प्रभुत्व जमाउन सकिनेछ। आँटले कीर्तिमानी दिलाउनेछ। अरूलाई प्रभावित पारेर काम बनाउने समय छ। व्यवसायमा फाइदा हुनेछ।

मीन

आश्वासन दिनेहरूले झुक्याउन सक्छन्। अरूको स्वार्थका लागि उपयोग भइए पनि काम सम्पादन गर्न सकिनेछ। प्रयत्न गर्दा जिम्मेवारी पाइनेछ र काम बन्नेछन्। तारिफयोग्य कामको चर्चा हुनेछ। प्रतीक्षित नतिजाले उत्साह जगाउनेछ। मिहिनेतले विशेष स्थान दिलाउन सक्छ। दिगो काममा जग बसाउने अवसर जुट्नेछ। विशिष्ट व्यक्तिहरूसँग मित्रता बढ्न सक्छ।

"अन्तर्राष्ट्रिय नाट्य महोत्सव" सुरू

नेपाल अन्तर्राष्ट्रिय नाट्य महोत्सब सुरु भएको छ। प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको प्रमुख आथित्यमा उक्त कार्यक्रमको उद्घाटन भएको छ। कार्यक्रमका निर्देशक तथा नाट्यकर्मी राजन घिमिरेले नाट्य महोत्सब धेरै वर्षदेखिको सपना भएको र त्यो सपना आज आएर साकार भएको बताए।

प्रधानमन्त्री ओलीले कलाकारहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने भावमा आगामी वर्षदेखि कला क्षेत्रका लागि पनि वजेट छुट्याइने आश्वासन दिए।

महोत्सबमा संस्कृतिविद सत्यमोहन जोशीसहित ९ जना नाट्य क्षेत्रमा उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गरेका नाट्यकर्मीहरुलाई सम्मानित गरिएको थियो। प्रधानमन्त्री ओलीले नाट्यकर्मी प्रचण्ड मल्ल, शकुन्तला शर्मा गुरुङ, नाटककार एवं समालोचक अभि सुवेदी, नाट्य निर्देशक अशेष मल्ल, सबिन लेहमेन र कलाकारहरु सुभद्रा अधिकारी, सुनिल मिश्र, सूर्यमाला शर्मालाई ताम्रपत्र प्रदान गर्दै सम्मान गरेका छन्।

"पसिना" ले तोक्यो प्रदर्शन मिति

नन स्टप क्रियशनको ब्यानरमा निर्माण भएको चलचित्र 'पसिना'ले आफ्नो प्रदर्शन मिति तोकेको छ। यो चलचित्र आउँदो बर्षको वैशाख २७ गतेबाट देशभर रिलिज हुने भएको छ। निर्माता संजय महत्तोका अनुसार, वितरकसँग सल्लाहा गरेर चलचित्रको प्रदर्शन मिति फाइनल गरिएको हो।

यो चलचित्रमा लेखन तथा निर्देशक आर.बी. खत्री 'शरद'को छ। निर्देशक खत्रीले भने-'हाम्रो चलचित्रको नारा नै, 'गरौ सत्कर्म, बगाउ पसिना' छ। पसिना बगाएर मात्र नहुने भन्दै सत्कर्म गर्न पनि आवश्यक रहेको सन्देश चलचित्रले दिने उनले बताए।

चलचित्रमा शान्ता ढकाल र संजय महत्तोको लगानी छ। चलचित्रमा नायक गौरव पहारी, नायिका अनु शाहको साथमा सरोज खनाल, सरोज अर्याल, रवि गिरी, ध्रुव कोइराला, शारदा गिरी, सुर्जन केसी लगायतका कलाकारको मुख्य भूमिका छ। चलचित्रमा राम केसीको छायांकन, राजनराज सिवाकोटी, दिपक शर्मा र फिरज राइको संगीत छ।

फेरि प्रतिभाको खोजी

नेपाली संगीतकै भव्य यो रियलिटी शो हो, यो। देशभरबाट लोक गायनमा खारिएका प्रतिभा खोज्ने यस रियलिटी शोमा शीर्ष उपाधी जित्नेले ५० लाख रुपैयाँ नगद पुरस्कार प्राप्त गर्नेछन्। यसैगरी दोस्रो हुनेले २५ लाख रुपैयाँ र तेस्रो हुनेले १० लाख रुपैयाँ नगद प्राप्त गर्नेछन्।

कार्यक्रम एपिवान-टेलिभिजनबाट प्रशारण हुनेछ। यसका लागि भने अझै केही समय पर्खनुपर्नेछ। कार्यक्रम साढे सातदेखि ८ बजेसम्म प्रत्येक शनिबार र आइतबार प्रशारण हुनेछ। नेपाली लोक स्टारको ३१ भाग बन्ने आयोजक चाहना मिडियाले जनाएको छ।

यसमा जो कोहीले भाग लिन सक्छन्। देशभरका ७७ जिल्लाका ९५ वटा एफएम स्टेशनबाट अडिसनको लागि फारम भर्न सकिनेछ। त्यसो त अडिसनकै बेला पनि तुरुन्तै फारम भर्ने सुविधा दिइएको छ। विदेशमा बस्नेहरुले पनि मोवाइल एपको मद्दतले फारम भर्न सक्नेछन्।

यसका लागि सातवटै प्रदेशमा अडिसन हुनेछ। प्रदेश ७ अर्न्तगत अडिसन धनगढीबाट सुरु हुनेछ। स्थानिय कैलाली बहुमुखी क्याम्पसमा फागुन १६ गते बिहीबार अडिसनमो मिति तय गरिएको छ।

कार्यक्रममा खुला रुपमा जो कोहिले सहभागी हुन पाउँछन्। जुनसुकै भाषा, जुनसुकै समुदाय, जुनसुकै भूगोलको लोक गीत गाउन सक्छन्। सहभागीको गायकीको आधारमा उत्कृष्ट प्रतिभा छनौट गरिने चाहना मिडिया प्रालिका सहदेव कोइरालाले बताए।

"पुरानो बुलेट" को वर्ल्ड प्रिमियर

चैत १ गतेबाट नेपाल प्रदर्शनका लागि तयार रहेको फिल्म 'पुरानो बुलेट' को वर्ल्ड प्रिमियर हङकङमा सम्पन्न भएको छ। शनिबार हङकङस्थित याउ माइ तेइ हलमा भएको ग्राण्ड प्रिमियरमा फिल्मलाई दर्शकले रुचाएका छन्। फिल्मको प्रस्तुती र कलाकारहरुको अभिनयलाई दर्शकले प्रशंसा गरेका छन्।

'न्यानो काख अभियान' सहयोगार्थ आयोजित उक्त सोको प्रदर्शनी जिम्मा तथा व्यवस्थापकिय पाटो अनोज रोका, मज्जाको राई, विजय लिम्वु, सरु राई र सुनिता आंगदम्वेले सम्हालेका थिए। फिल्मलाई भीषण राईले निर्देशन गरेका हुन् भने अभिनेत्री द्वय वर्षा सिवाकोटी र माला लिम्बुको पनि प्रमुख भूमिका छ।

फिल्ममा कविता आले, कृष्णभक्त महर्जन, शिरोमणी दवाडी, वारात लिम्बु, बादल श्रेष्ठ, करण धिताल र युडी गुप्ताको अभिनय छ। फिल्मको कथा तथा पटकथा लेखनमा निर्देशक भीषणले कार्यकारी निर्माता सन्तोष राईसँग साझेदारी गरेका छन्। अशोक कुमार राई, टिकाराम राई, विरेन साम्बा र दिपेन लिम्बु निर्मातामा छन्।

अनलाइनहरुबाट

SOS MANPOWER SERVICE (P) LTD.
www.sosmanpower.org
विश्वसनीय र भरपर्दो वैदेशिक रोजगारक लागि हामीलाई सम्झनुहोस्
ISO 9001 JAS-ANZ
Handphone : 9851024628
G.P.O. Box : 3565, Dhapasi, Kathmandu, Labour Dept. Lic. No. : 80/052/53
Tel : 01 4365986 Fax : 01 4365985, Email : sosierra@wlink.com.np

अंग्रेजी शब्दावलीको ज्ञान बढाऔं

Rubric = शब्दसूची You have to consult rubric to find his name in this directory (यो निर्देशिकामा उसको नाम पत्ता लगाउन तिमीले शब्दसूची हेर्नु पर्दछ)

Supersede = उछिन्नु The use of moterbikes has superseded the car in this place (यो ठाउँमा मोटरसाइकलको प्रयोगले कारलाई उछिनेको छ)

Transgression = कानुनको उल्लंघन For transgression, they were taken into custody (कानुनको उल्लंघन गरेकोले तिनीहरू समातिए)

Unprecedented = कहिले नभएको, नौलो His novel recorded an unprecedented success (उसको उपन्यासले पहिले कहिल्यै नभएको सफलता हासिल गर्‍यो)

Visionary = काल्पनिक Visionary schemes are always difficult to realize (काल्पनिक योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न गाह्रो हुन्छन्)

Wizened = चाउरी परेको Although he is a wizened old man, his physical performance is incomparable (ऊ चाउरी परेको बूढो भए तापनि उसको शारीरिक दक्षता अतुलनीय छ)

Ascetic = सादा, थोरैले पुग्ने Buddhist monks tend to pass an ascetic life (बौद्ध भिक्षुहरूले सादा जीवन ब्यतित गर्ने गर्दछन्)

Breach = उल्लंघन गर्नु As one of the contracting party breached the provisions made in the understanding, the other party declared the contract immediately invalid (सम्झौता गरेको एक पक्षले सम्झौतामा सहमति भएका कुराको उल्लंघन गरेको हुँदा अर्को पक्षले तुरुन्तै सम्झौता खारेज गरिदियो)

Cynosure = केन्द्रविन्दु As the renowned actress entered the hall, she became the cynosure of all the eyes (लोकप्रिय नायिका जब हलमा प्रवेश गरिन् तिनी सबैको आँखाको केन्द्रबिन्दु बन्न पुगिन्)

Disseminate = फैलाउनु, छर्नु Ideas now can be dissiminated all over the world within a minute through the use of Internet (इन्टरनेटको माध्यमद्वारा कुनै पनि नयाँ विचारधारालाई तुरुन्तै विश्वभर फैलाउन सकिन्छ)

क्रान्तिकारी पत्रकार संगठन "जनपत्रकार"

काठमाडौं। नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी निकट क्रान्तिकारी पत्रकार संगठनको नाम परिवर्तन गरेर जनपत्रकार संगठन, नेपाल बनाइएको छ। संगठनले मंगलबार काठमाडौंमा पत्रकार सम्मेलन गरेर संगठनको नाम परिवर्तन गरिएको जानकारी दिएको छ। गत पुस ७ र ८ गते बुटवलमा बसेको दोस्रो केन्द्रीय समितिको पूर्ण बैठक र मातृ पार्टीको निर्णय अनुसार संगठनको नाम परिवर्तन गरिएको संगठनका केन्द्रीय अध्यक्ष प्रकाश डुम्रेले जानकारी दिए।

कानुनी र प्राविधिक कारणले नाम फेर्नुपरेको अध्यक्ष डुम्रेको भनाइ छ। संगठनले यसअघि क्रान्तिकारी पत्रकार संगठनको नामबाट हुँदै आएका गतिविधि अब जनपत्रकार संगठनको नामबाट हुने महासचिव हिम विष्टले जानकारी दिए।

सबै जिल्ला र क्षेत्रीय समन्वय समितिलाई अब जनपत्रकार संगठन, नेपालको नामबाट कार्यक्रम गर्न निर्देशन दिएको महासचिव विष्टले जानकारी दिए।

पछिल्लो समय सरकार पक्षबाट प्रेसविरोधी ऐन कानुन निर्माणका श्रृङखला बढ्दै गएका बेला संगठनले देशका ४० जिल्लामा मानवअधिकार, प्रेस तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको बहस चलाएको थियो। संगठनका अध्यक्ष डुम्रेले कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने भन्दै प्रेस तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको बहसलाई थप तीब्र पार्ने बताए। उनले पछिल्लो समय जनपक्षीय पत्रकारिता चुनौतिपूर्ण बनेको भन्दै आम मिडिया र मिडियाकर्मीलाई आफूहरुको अभियानमा साथ दिन समेत आग्रह गरे। उनले सरकारले प्रेस नियन्त्रित कानुनहरु तत्काल नसच्चाए आन्दोलन गर्ने चेतावनी समेत दिए।

Make बाट के के कुरा भन्न सकिन्छ थाहा पाइ राख्नुहोस

Make for something = सजिलो बनाउनु The large prints make for easier reading ठूलो अक्षरमा छाप्नुले पढन सजिलो बनाउँछ।

Make for something = को लागि बनेको This room is made for meeting people यो कोठा भेटघाट प्रयोजनको लागि बनाइएको हो।

Be made for somebody = एक अर्काको लागि बनेका Mary and Joseph are made for each other मेरी र जोशेफ एकअर्काका लागि बनेका हुन्।

Make something into into something = केही बिगारेर केही बनाउनु The Hotel Narayani of Patan has been made into a superkarket पाटनको नारायणी होटललाई बिगारेर सुपर मार्केट बनाइएको छ।

Make somebody into somebody = कसैलाई परिणत गर्नु Making Hindu into Christian has been a campaign nowadays हिन्दुलाई क्रिश्चियनमा परिणत गर्ने अभियान नै चलेको छ आजकाल।

Make something of something = अर्थ लगाउनु We can make something of his speech हामी उसको भाषणको अर्थ लगाउन सक्छौं।

Make off = भाग्नु The thieves made off in a stolen car चोरहरु चोरी गरेको कार लिएर भागे।

Make off with something = चोरेर भाग्नु While making off with jewels, policemen cought him गरगहना चोरेर भाग्दा प्रहरीले उसलाई समात्यो।

Make out = बाँच्नु वा ब्यवस्थित हुनु He makes out well even if his wife is mostly out of home श्रीमती धरैजसो घरमा नभए तापनि ऊ राम्रै ब्यवस्थित छ।

सुडोकु-अंक १४०

				७	५	२		
		६	३					
३		९		६		८	१	
२							८	
९		७				१		४
	१							६
	५	२		९		७		१
					४	३		
		३	७	२				

अंक १३९ को नतिजा

६	७	८	५	३	२	१	४	९
२	९	१	४	६	७	३	५	८
४	३	५	८	९	१	२	७	६
९	५	३	२	७	८	४	६	१
८	१	४	६	५	९	७	३	२
७	२	६	१	४	३	९	८	५
५	८	९	३	१	४	६	२	७
१	४	२	७	८	६	५	९	३
३	६	७	९	२	५	८	१	४

के हो Anti Dumping भनेको ?

सुधाकार्ल

Dumping को अर्थ नेपालीमा थुप्रिनु हो । नगरपालिकाले शहर भरिको फोहर जम्मा गरी थुपार्ने ठाउँलाई Dumping Site भन्ने गरेको हामी सबैलाई थाहा छ । तर अन्तर्राष्ट्रिय तथा द्विपक्षीय व्यापारको भाषामा डम्पिङको अर्थ स्वदेशी बजारमा स्वदेशी वस्तुले विदेशी वस्तुसँग गुणस्तर र मूल्यमा प्रतिष्पर्धा गर्न नसकेको कारण बिक्रि नभई स्वदेशी वस्तु थुप्रन जाने अवस्थालाई जनाउँछ । यसको सजिलै बुझ्ने उदाहरणहरु हामी नेपालीले सधैं देखेका छौं । ती निम्नानुसारका छन् ।

१) जुम्ला र नेपालका अन्य स्थानहरुमा उत्पादन भएको मिठा र सुगन्धित स्याउहरु बिक्रि नभई कि घोडालाई खुवाउनुपर्ने कि कुहिन दिनुपर्ने अवस्था रहेको छ भने विदेशी सस्ता स्याउहरुले नेपाली बजार ओगटेको छ । त्यो बिक्रि नभई थुप्रिन गएकै कारणले हो ।

२) नेपालमा उत्पादन भएका अलैंची अनि अदुवाहरुलाई भारतको क्वारेन्टाइनले विषादीयुक्त किटनाशक प्रयोग गरेको बहानामा निर्यात गर्न रोक लगाएको कारण ती वस्तुहरु थुप्रन गएको हो । त्यसै गरी नेपालमा उत्पादन भएका सुपारी नेपालमा उत्पादन भएकै होइन अन्य देशबाट चोरी निकासी गरी ल्याएको आरोप लगाउँदै छिमेकीले निर्यात गर्न नदिएको कारण नेपाली सुपारी बिक्री नभई थुप्रन गएको हो ।

३) भारतमा उत्पादन भएका सस्ता तरकारीहरुले नेपाली बजार ओगटेको कारण नेपाली किसानहरुको ती उत्पादन बिक्रि नभई थुप्रन गएको कारण डोजर लगाएर बन्दाकोभी नष्ट गर्नु परेको र गोलभेडालाई राजमार्गमा ल्याई सडकमा छरेर नष्ट गर्न परेको हो ।

४) छिमेकी मुलुकबाट आयात भएका सस्ता लुगाले नेपाली बजारमा आधिपत्य जनाएको कारण नेपाली सुति धागो र कपडा उद्योग बन्द हुनु परेको अवस्था रहेको हो ।

५) नेपाली गलैंचा घरेलु उद्योगको कोटीमा रही त्यसबाट आर्जन गरेको आयकरमुक्त भएको अवस्थामा विदेशी बजारमा शून्य भन्सारमा प्रवेश पाएको कारण निर्यातमा वृद्धि भई वर्षको ३३ लाख वर्गमिटर पुगेको र यसैको कारण प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष गरी १२ लाख युवायुवतीलाई रोजगार प्रदान गरेको अवस्थामा त्यस उद्योगलाई ठूलो उद्योगको कोटीमा दर्ज गरी आफ्नै सरकारले आयकर असुल्न थालेको कारण विदेशी बजारमा मूल्यमा प्रतिष्पर्धा गर्न नसकी बिक्री नभई थुप्रिन गएको कारण नेपाली गलैंचाको आयातमा ८५ प्रतिशतले गिरावट आई ५ लाख वर्गमिटरको निर्यातको अवस्थामा ओर्लन परेको हो ।

६) देश दूधमा आत्मनिर्भर भइसकेको अवस्था रहेको तर एकातर्फ ब्यवस्थित रुपबाट निर्यात हुने मौका नपाएको र अर्कोतिर देशभित्रै पाउडर दूधको उद्योग खोल्न नसक्दा मिल्क होलिडे भन्दै किसानले दूध दुहन छाडेको वा दुहेको दूध सडकमा ल्याएर पोख्न परेको हो ।

७) देश चिनीमा आत्मनिर्भर भयो भनेर स्वदेशी चिनीको बजारलाई बढावा दिन सरकारले विदेशबाट आयात गर्ने चिनीमा प्रतिवन्ध लगायो । यसबाट ब्यपारीहरु खुसी भई चिनीको उत्पादनमा अझै वृद्धि गरी निर्यात गर्न उत्साहित हुनुपर्नेमा निर्यात रोक्नासाथ आफूसँग भएको चिनी लुकाई कृत्रिम अभाव सिर्जना गरी मूल्य वृद्धि गरेको कारण सरकार बाध्य भई पुनः चिनीको आयात खोल्न परेको कारण स्वदेशी चिनी उद्योगबाट उत्पादन भएको चिनी थुप्रन गई चिनी उद्योग धराशायीको बाटोमा लागेको कारण किसानले उखुको उचित मूल्य नपाउने कारण उखु खेती नै बन्द गर्न बाध्य हुनु परेको अवस्था हो ।

८) केही दशकअगाडि नेपालमा उत्पादन भएको धान नेपालीको लागि पर्याप्त मात्रै थिएन बल्की बिक्रि नभई बाँकी रही थुप्रन गएको कारण नेपालले धान चामल निर्यात गरी विदेशी मुद्रा कमाउँथ्यो । एकातर्फ जनसंख्यामा भएको वृद्धि अर्कोतर्फ धानखेत नाश गर्दै घर, महल बनाउने प्रवृत्तिको कारण नेपाल धान आयात गरी खानुपर्ने देशमा दर्ज हुन पुग्यो ।

डम्पिङले के असर गर्छ त ?

स्वदेशी उद्योगबाट उत्पादन भएका वस्तुहरुले मूल्य र गुणस्तरमा विदेशी वस्तुसँग स्वदेशी बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्न नसकी थुप्रन जाँदा आयातमा वृद्धि भई ब्यापारघाटा ब्यहोर्नुपर्ने हुन्छ । त्यसै गरी स्वदेशी वस्तुले विदेशी बजारमा मूल्यमा प्रतिष्पर्धा गर्न नसकी बिक्रि नभई थुप्रन जाँदा निर्यातमा गिरावट आई त्यसको कारण पनि ब्यापार घाटा बढ्न जान्छ । नेपाल विश्वकै सबैभन्दा ठूलो ब्यापारघाटा भएको मुलुकमा परिणत हुन जानुको कारण पनि त्यही हो । अहिले नेपालको ब्यापारघाटाको अनुपात करिब १:१५ छ । त्यो भनेको नेपालले सय डलर बराबरको वस्तु निर्यात गर्दा १५ सय डलरको वस्तु आयात गरिरहेको छ ।

ब्यापारघाटा भनेको अर्को अर्थ शोधनान्तरको स्थिति नाजुक भई देश आर्थिक रुपमा असफल हुनु पनि हो । विदेशी बजारबाट आयात गरी खानको लागि डलर वा जहाँबाट आयात गर्ने हो त्यो देशको मुद्रा स्वदेशको केन्द्रीय बैंकमा पर्याप्त हुनु पर्दछ । केही समय अगाडि नेपालको राष्ट्रबैंकमा ११ महिनाको आयात धान्नेसम्मको विदेशी मुद्रा थियो भने ब्यापार घाटा बढ्दै गएको कारण अहिले त्यो घटेर ८ महिनाको आयात धान्नेमा ओर्लिएको छ ।

यो ओर्लने प्रवृत्ति कायम भई देशसँग जब एक महिनाको आयात धान्ने विदेशी मुद्रा पनि हुँदैन जनता भोकमरीमा पर्न जान्छन् र देश आर्थिक रुपमा असफल हुन्छ । यस्तै अवस्था केही महिनाअघि युरोपेली देश ग्रीकले भोग्नु परेको र यदि जर्मनीले ३ अरब युरो उपलब्ध गराई सहयोग नगरेको भए ग्रीकले कि आफ्ना टापुहरु विदेशलाई बेच्नु पर्थ्यो कि त ग्रीक भन्ने देश आर्थिक रुपमा असफल हुन्थ्यो । नेपालमा पनि त्यो दिन नआउला भन्न सकिन्न । अहिले त विदेशमा काम गर्न गएका नेपाली युवायुवतीले हुण्डी गरी घर पठाएको विदेशी मुद्राको कारण नेपालको शोधनान्तर अवस्था ८ महिनाको भए पनि आयात धान्छ र त्यही आयातमा भन्सार लगाई संकलन गरेको राजस्वले देश चलिरहेको छ । भोलि हुण्डिबाट पैसा आउन छोड्यो भने के हुन्छ ? सोझै अनुमान गर्न सकिन्छ ।

डम्पिङबाट छुटकारा कसरी पाउन सकिन्छ त ?

डम्पिङबाट छुटकारा पाई ब्यापार घाटा कम गर्ने प्रयासमा विभिन्न देशहरुले विभिन्न उपाय अवलम्वन गरी आएका छन् । ति निम्नानुसारका छन् ।

१) स्वदेशी वस्तुको प्रयोगमा ब्यापकता ल्याउने

विश्व ब्यापार संगठनको सदस्य भएको कारण त्यस्ता सदस्य देशहरुबाट विभिन्न वस्तुहरु स्वदेशमा आयात गर्दा तोकिएको भन्दा बढी भन्सार लगाउन पाइँदैन । त्यसकारण त्यस्ता वस्तुको उत्पादन स्वदेशमै गरी त्यस्को खपत पनि स्वदेशमा नै हुनुपर्ने बाध्यकारी अवस्था सिर्जना भए मात्र त्यस्ता वस्तुको हामी आयात गर्दैनौं भन्न पाइन्छ । जस्तो स्वदेशी कपडा कारखानाबाट उत्पादन भएको कपडा बिक्रि नभई थुप्रने अवस्था आउने बित्तिकै सरकारले सबै कर्मचारी, प्रहरी, शिक्षक, सेना विद्यार्थीहरुले नेपाली कपडा नै लगाउनुपर्ने बाध्यकारी नियम बनाई लागू गर्नसक्छ जस्को कारण विदेशी कपडा आयात गरी बिक्री हुने अनुपातमा कम हुन्छ । यसले गर्दा स्वदेशी वस्तु एकातर्फ डम्पिङ हुँदैन भने आयातमा नियन्त्रण हुन गई ब्यापारघाटा कम हुन्छ र शोधनान्तर स्थिति बलियो हुन्छ । यही नियम स्याउ, तरकारी, चिनी आदि अन्य वस्तुमा पनि लगाउन पर्दछ । भनाइको मतलव सरकारी पैसा खर्च गरी उपभोग गर्ने समानहरु स्वदेशी नै हुनुपर्छ भन्ने संस्कार बसाउनु पर्छ र जनतामा पनि राष्ट्रवादी भावना विकास गरी स्वदेशी वस्तु महँगो नै भए पनि प्रयोग गरौं भन्ने अभियान छेड्नुपर्छ ।

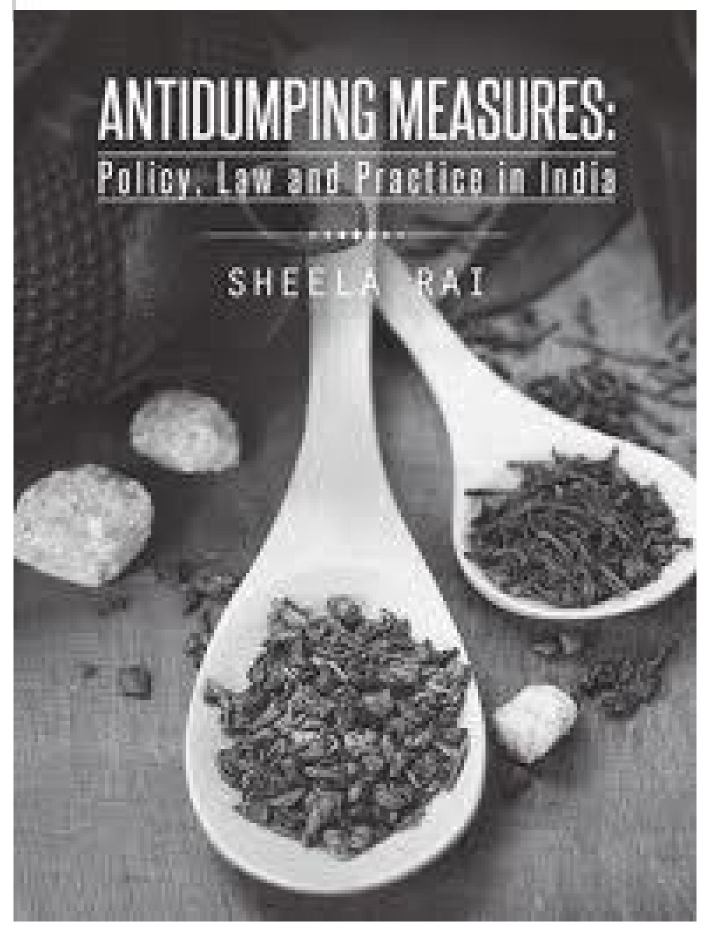

२) स्वदेशी वस्तुको निर्यात गर्ने र देशमा पर्यटन प्रवर्द्धन गरी नेपाल आउने पर्यटकहरुको संख्या बढाउने अनि उनीहरुमा पनि यहाँ घुम्नमात्रै नआई यहाँका वस्तुहरु किनेर लैजाने प्रवृत्तिको विकास गर्ने, निर्यातबाट कमाएको आयमा कर नलाग्ने, देशको लागि विदेशी मुद्रा कमाइदिए वापत वित्तीय प्रोत्साहन पाउने ब्यवस्था गर्ने, सबैभन्दा बढी स्वदेशी कच्चा पदार्थ गरी उत्पादन गर्ने उद्योगलाई वित्तीय र गैरवित्तीय प्रोत्साहन दिने आदि ब्यवस्था गरेमा उनीहरुले स्वदेशी र विदेशी बजार विदेशी वस्तुसँग मूल्यमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्छन् अनि त्यसको कारण निर्यात वृद्धि र आयात घट्न गई स्वदेशी वस्तु बिक्रि नभई थुप्रने समस्याबाट मुक्त हुन्छ ।

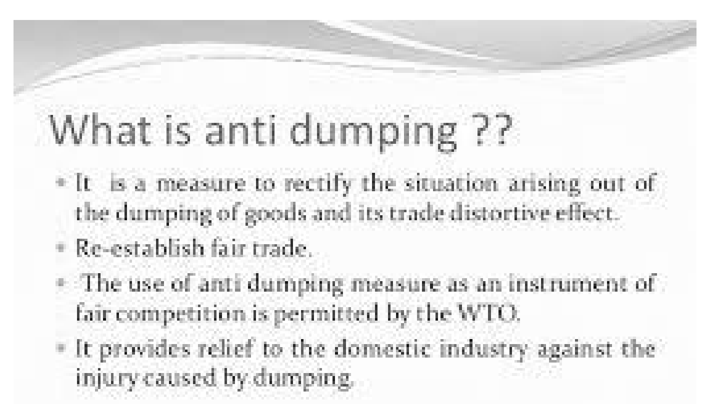
What is anti dumping ??

- It is a measure to rectify the situation arising out of the dumping of goods and its trade distortive effect.
- Re-establish fair trade.
- The use of anti dumping measure as an instrument of fair competition is permitted by the WTO.
- It provides relief to the domestic industry against the injury caused by dumping.

३) स्वदेशी मुद्राको अवमूल्यन गर्ने

स्वदेशी वस्तुलाई स्वदेशी बजारमा विदेशी वस्तुभन्दा सस्तो बनाउने अर्को कदम भनेको त्यस देशको मुद्रासँग आफ्नो देशको मुद्रा अवमूल्यन गर्ने हो । भनाइको मतलव अहिले १ सय भारु साटन हामीले १६० नेपाली रुपैयाँ तिर्नुपर्छ । त्यो १६० लाई बढाइ २०० वा ३०० तिर्नुपर्ने बाध्यता बनाइदिने हो भने भारतीय वस्तु आयात गरेर नेपाली बजारमा ल्याउँदा त्यो नेपाली वस्तुभन्दा महँगो हुन जान्छ । जसको फलस्वरुप सस्ता नेपाली वस्तु किनेर उपभोग गर्ने प्रवृत्तिको विकास भई स्वदेशी वस्तु बिक्रि नभई थुप्रने समस्याबाट पार पाउन सकिन्छ ।

चीनको केन्द्रीय बैंकमा ४० खरब डलरको संचिति हुँदाहुँदै पनि चीनले आफ्ना जनतामा आयात गरी उपभोग गर्ने प्रवृत्तिको विकास होला अनि ब्यापार नाफा घट्ला भन्ने डरले उसले आफ्नो मुद्रा युआनलाई निरन्तर रुपमा अवमूल्यन गर्ने गर्दछ । नेपाल र भारतको ब्यापारमा नेपालले ठूलो ब्यापार घाटा ब्यहोर्नु परेको कारण नेपाली र भारतीय मुद्राबीचको जर्वजस्ती लादिएको स्थायी सटही दरको कारण पनि हो । यही कारण नेपाली वस्तु नेपाली बजारमा भारतीय वस्तुभन्दा महँगो हुन गई बिक्रि नभई थुप्रन जाँदा नेपाली उद्योगहरु बन्द हुन पुगेका हुन् । त्यसबाट बच्न नेपाली रुपैयाँ अवमूल्यन क्रमशः गरिराख्नु पर्दछ ।

४) विलासिताको वस्तुको आयातमा पूर्ण प्रतिबन्ध लगाउने

धनी देशमा धनी जनसंख्या बढी हुन्छ, गरिब जनसंख्या कम हुन्छ भने गरिब देशमा गरिब जनता बढी र धनी जनसंख्या कम हुन्छ । यही कम धनी जनसंख्याको उपभोगको लागि भनेर महँगा महँगा वस्तु आयात गर्ने गरिन्छ । उनीहरुले स्वदेशी वस्तु पटक्कै प्रयोग गर्दैनन् । तसर्थ उनीहरुलाई पनि स्वदेशी वस्तु प्रयोग गर्न बाध्य बनाउन विलासिताका वस्तुको आयातमा पूर्ण प्रतिबन्ध लगाइदिनु पर्छ । यस्तो भयो भने स्वदेशी वस्तुले बिक्रि नभई डम्पिङ हुने समस्याबाट पार पाउँछ ।

५) कृत्रिम अभाव सिर्जना गर्नेलाई कडा कारवाही गर्ने

स्वदेश जब जुन स्वदेशी वस्तुमा आत्मनिर्भर हुन्छ त्यो वस्तुको निर्यातमा प्रतिवन्ध लगाउनु पर्दछ । यसरी प्रतिवन्ध लगाउँदा भएको स्वदेशी वस्तु लुकाइ कृत्रिम अभाव सिर्जना गरी मूल्य वृद्धि गरी जनता ठग्ने राष्ट्रघाती ब्यापारीहरुको गोदाम फोड्ने मात्रै होइन, उनीहरुलाई जेलनेलको सजाय गर्न सक्ने सक्षम सरकार हुनु पर्दछ । नेपालमा स्वदेशी वस्तु बिक्री नभई थुप्रनुको पछाडि सरकार बनाउने राजनीतिक दलहरुले चुनावताका त्यही ब्यापारीसँग चन्दा लिने अनि चुनावपछि त्यही ब्यापारीले कृत्रिम अभाव सिर्जना गरी मूल्य वृद्धि गरिदिएको चन्दा असुल्ने प्रवृत्ति रहेको कारण सरकारले पुनः बाध्य भई आयात खुला गर्न बाध्य हुने अनि फेरि स्वदेशी वस्तु बिक्री नभई थुप्रने समस्याबाट ग्रसित हुन जान्छ । तसर्थ सरकार सक्षम भई कृत्रिम अभाव सिर्जना गर्ने ब्यापारीलाई ठेगान लगाउन सक्ने हुनु पर्दछ अनि मात्रै स्वदेशी वस्तु स्वदेशी बजारमा बिक्री नभई थुप्रन जाने समस्याबाट देशले पार पाउँछ ।

६) विदेशमा नेपाल मेलाको आयोजना गर्ने

स्वदेशमा उत्पादन भएका महँगा गुणस्तरीय वस्तुहरु स्वदेशी बजारमा बिक्री नभई डम्पिङ हुने अवस्थाबाट बच्न विदेशस्थित नेपाली दुतावासहरुमा हरेक वर्ष १ पटक नेपाल मेलाको आयोजना गर्ने प्रणालीको विकास गर्नु पर्दछ । यस्ता प्रयत्नहरुमा निजी क्षेत्रको सहभागितालाई ब्यापक बनाउन सकेमा विदेशी क्रेताहरु नेपाली वस्तुप्रति आकर्षित हुन गई स्वदेशी बजारमा बिक्रि नभई वस्तु थुप्रिने समस्याबाट एकातर्फ पार पाउन सकिन्छ भने अर्कोतर्फ निर्यात ब्यापार प्रवर्द्धन हुन गई देशको ब्यापारघाटा क्रम हुँदै जान्छ भने शोधनान्तरको अवस्था पनि बलियो हुन गई सरकार र निजी क्षेत्र दुवैको लगानी गर्ने क्षमतामा पनि वृद्धि हुन्छ ।

हार्दिक...

बनाएको छ । नेपालको कम्युनिष्ट आन्दोलनमा अनवरत क्रियाशील पहिलो पुस्ताका नेता क. श्रेष्ठ मार्क्सवादका व्याख्याता मात्र नभएर मार्क्सवादी ग्रन्थ तथा साहित्यका सिद्धहस्त अनुवादक पनि हुनुहुन्थ्यो । उहाँद्वारा अनुवादित मार्क्सवादी पुस्तकहरुले श्रमजीवी नेपाली जनतालाई अत्यन्त ठूलो गुन लगाइरहेका छन् ।

२०६२/०६३ को राष्ट्रिय संयुक्त जनआन्दोलनको एउटा महत्वपूर्ण पक्ष संयुक्त वाममोर्चा, नेपालको एउटा घटकको नेताको रुपमा क. कृष्णदासद्वारा सम्पादित भूमिका स्मरणयोग्य रहेको छ । उहाँको निधनबाट नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनमा अपुरणीय क्षती पुगेको छ । नेकपा (माले) दिवंगत क. कृष्णदास श्रेष्ठप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछ । साथै शोकसंतप्त उहाँकी जीवनसंगीनी क. महालक्ष्मी श्रेष्ठसहित परिवारजन तथा आफन्तजनमा गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दछ ।'

भारत-पाक...

खरिद गर्दैछ । दुवै देश वार्तामा बसेर समस्याको समाधान खोज्नुको सट्टा भारत युद्ध गर्न अग्रसर भएको देखिँदैछ । भारत र पाक अधिकारीहरुले तिखा प्रतिक्रियाहरु सार्वजनिक गरिरहेका छन् । पाकिस्तानी सर्वसाधारण जनताले भारतको झन्डा जलाएर भारतीय आक्रमणको निन्दा गरिरहेका छन् । सरकार र सेना मात्र होइन, भारत र पाक नागरिक स्तरमा समेत भनाभन गरिरहेका छन् । भारत पाक युद्ध भड्किने अवस्थाले अन्य छिमेकी मुलुकहरुलाई समेत चिन्तित बनाएको छ ।

सन् १९४७ अघिसम्म भारत र पाकिस्तान दुवै ब्रिटिस उपनिवेशभित्र थिए । सन् १९४७ अगस्ट १४ मा पाकिस्तान स्वतन्त्र भयो र १५ अगस्तमा भारत । जोन स्टुयर्डले सन् १९४६ मा दुई राष्ट्रियताको अवधारणा ल्याएका थिए । जसले मुस्लिम बाहुल्य पाकिस्तानलाई भारतबाट अलग गरायो । भारतीय स्वतन्त्रता संग्रामको नेतामध्येका मोहम्मद अलि जिन्नाले स्वतन्त्र पाकिस्तानका लागि जेहाद छेडेका थिए । जिन्नालाई स्वतन्त्र भारतको प्रधानमन्त्री बनाएर भारत विखण्डन रोक्ने महात्मा गान्धीको प्रयास सफल भएन । अंग्रेजहरु नेहरुलाई सत्ता हस्तान्तरण गर्न चाहन्थे । उनीहरुले भारत टुक्र्याएर पाकिस्तान मुस्लिम देश बनाइदिए र जिन्ना नयाँ मुलुक पाकिस्तानका शासक भए । हिन्दु र मुस्लिम दुई राष्ट्रियताका आधारमा भारत र पाकिस्तान अलग अलग भए । दुवै मुलुक स्वतन्त्र भएको दुई महिनामै कस्मिरको विषयलाई लिएर युद्ध भयो ।

दुई छिमेकी मुलुक भारत र पाकिस्तानबीच सन् १९६५ अगस्तमा कस्मिरकै विषयलाई लिएर अर्को युद्ध भयो । सायद पाकिस्तानले युद्ध जितेको भए कस्मिरमाथिको भारतीय नियन्त्रण त्यसबेलै समाप्त हुने थियो । कस्मिर भारत बाहिरको छुट्टै राज्य थियो । मुस्लिम बाहुल्यता रहेको कस्मिरमा हिन्दु राजा हरि सिंहले राज गरेका थिए । पाकिस्तानको सम्भावित हमलाबाट बच्न हरि सिंहले भारतीय प्रधानमन्त्री जवाहरलाल नेहरुसँग सहयोगको याचना गरे । कस्मिरको आन्तरिक सुरक्षाका नाममा भारतीय सेना कस्मिर छिरे । अन्ततः भारतीय सेनाले कस्मिरका राजा हरि सिंहलाई कस्मिर भारतमा विलय गराउन दबाब दियो । हरि सिंहले कस्मिरको विदेश नीति भारतले हेर्न पाउने गरी सम्झौता गरे । तर भारतले विदेश नीति मात्र होइन, कस्मिरको स्वतन्त्रताकै हनन गर्‍यो । युवराज करण सिंह राजा हुनै पाएनन् । कस्मिर छिरेका भारतीय सेना कहिल्यै फिर्ता आएनन् । भारतले कस्मिरलाई भारतीय संघमा गाभेर आफ्नो भूभाग बनायो । कस्मिरी जनता अहिले पनि स्वतन्त्र कस्मिरका लागि लडाइँ लडिरहेका छन् । जनमत संग्रहद्वारा कस्मिरी जनताको आत्मनिर्णयको अधिकारको कदर गर्न संयुक्त राष्ट्र संघको आग्रहलाई समेत भारतले इन्कार गर्दै आएको छ ।

भारतले पाकिस्तानसँग शत्रुतापूर्ण व्यवहार गर्दै आएको छ । भारतीय प्रधानमन्त्री इन्दिरा गान्धीले खुफिया एजेन्सी रअको सहयोगमा पूर्वी पाकिस्तानमा ३१ दिनसम्म हिंसा भड्काउन सफलता पाइन् । सन् १९७१ डिसेम्बरमा पूर्वी पाकिस्तान बंगलादेशका रुपमा नयाँ राज्य बन्यो । पाकिस्तानमा भारतीय वायु सेनाले बम वर्षा गराएर बंगलादेश टुक्र्याएको थियो । सन् १९९९ मा पाकिस्तानले कारगिलमा रहेको भारतीय चेकपोस्ट कब्जा गरेपछि भारतले जमिन र आकाशबाट अक्रमण गरी पाकिस्तानी सेनालाई पछि हट्न बाध्य बनाएको थियो । अक्टोबर २००१ मा भारत प्रशासित कस्मिरको राज्य सभामा भयानक आक्रमण भएको थियो जसमा ३८ जनाको ज्यान गएको थियो । त्यसको दुई महिनापछि भारतको संसदमा हमला हुँदा १४ जनाको मृत्यु भएको थियो । नोभेम्बर २००८ मा मुम्बईको रेल्वे स्टेशन होटल लगायतका ठाउँमा भएको हमलामा १ सय ६६ जनाको मृत्यु भएको थियो । भारतले यसको दोष पाकिस्तानमा रहेको लस्करे ए तोइवामाथि लगाएको थियो । जनवरी २०१६ मा पठानकोटको भारतीय वायुसैनिक अड्डामा चार दिनसम्म आक्रमण भएको थियो । जसमा सात भारतीय सैनिकसहित ६ जना हमलाकारीको मृत्यु भएको थियो । १८ सेप्टेम्बर २०१६ मा कस्मिरको सैनिक अड्डामा हमला हुँदा १९ जना भारतीय सैनिकको निधन भएको थियो । ३० सेप्टेम्बर २०१६ मा भारतले लाइन अफ कस क्षेत्रमा आतंकवादी लुकेको भन्दै सर्जिकल स्ट्राइक गरेको थियो । तर पाकिस्तानले त्यसलाई अस्वीकार गर्दै आएको छ । हिजबुल मुजाहिद्दीन नेता बुरहान वातीको भारतीय सेनाले २०१६, ८ जुलाईमा हत्या गरेपछि कस्मिरका दशवटै जिल्लामा हिंसा भड्किएको थियो । भारतीय सेनाले ५३ दिनसम्म कफ्र्यु लगाएर कस्मिरी जनताको संघर्ष दमन गरेको थियो ।

भारत दक्षिण एसियामा आफ्नो प्रभुत्व कायम गर्न खोजिरहेको छ । भूटान, बंगलादेश, माल्दिभ्स र नेपालमा भारतीय प्रभाव कायम छ । पाकिस्तानलाई पनि ठेगान लगाउने भारतीय मुराद भने पूरा हुने छाँटकाँट छैन । चीनले खुलेर भारतीय ज्यादतीको विरोध नगरे भारतीय सहयोगमा अमेरिका लगायत पश्चिमा शक्तिले तिब्बत विखण्डन गराउन सक्छन् । चीन आक्रमण कुटनीतिमा आउन जरुरी छ ।

जोखिमपूर्ण...

ताप्लेजुङको पाथिभरा मन्दिर नजिकै अवतरण गरेको थियो । हिउँ पर्दा पर्दै मन्त्री अधिकारीसहितले पाथिभरा मन्दिरको दर्शन र पूजा पनि गरे । पाथिभरा मन्दिरका मुख्य पुजारी डिल्ली आचार्यका अनुसार मन्त्री अधिकारीले दर्शन गरिसकेपछि हिउँ पर्ने क्रम झनै बढेको थियो । खराब मौसम हुँदाहुँदै क्याप्टेन प्रभाकर केसीले दबाबपूर्ण जोखिम मोलेर उडान गरेकाले मन्त्री रवीन्द्र अधिकारीसहित सातजना चढेको हेलिकप्टर दुर्घटना भएको अनुमान हवाई क्षेत्रका विज्ञहरूले गरेका छन् । 'हवाई दुर्घटना कहिल्यै पनि एउटै कारणबाट हुँदैन, एकपछि हुने अर्को धेरै कमीकमजोरीबाट दुर्घटना हुन्छ', नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका पूर्वमहानिर्देशक त्रिरत्न मानन्धरले भने ।

नियामक निकाय, एयरलाइन्सका मालिक र मन्त्री भएकाले सानोतिनो जोखिम टार्न सकिन्छ भनेर लिएको जोखिमले ठूलो दुर्घटना भएको अनुमान मानन्धरको छ । दुर्घटनामा परेको हेलिकप्टर १२ हजार ४४८ फिट उचाइमा ७ जना यात्रु बोकेर उडेको थियो । मानन्धरका अनुसार जाँदा तौल बढी भए पनि फर्किएर तेल खपत भइसकेकाले तौलका कारण जोखिम कम भएको हुनुपर्छ । तर त्यो अल्टिच्युडमा यात्रु बोक्नु र नियम केलाउने हो भने १० हजार फिटमाथि उड्दा अक्सिजन लगाउनुपर्ने नियम पनि पालना भयो कि भएन भनेर पनि हेर्नुपर्ने मानन्धर बताउँछन् । जहाज दुर्घटना जाँच आयोगले दिने हरेक प्रतिवेदनको सुझाव कार्यान्वयनको पाटो पनि अर्को महत्वपूर्ण पक्ष रहेको उनको भनाइ छ ।

यसैबीच सरकारले हेलिकप्टर दुर्घटनाका सम्बन्धमा विस्तृत अनुसन्धान गर्न जाँच आयोग गठन गरेको छ । पूर्वपर्यटन सचिव यज्ञप्रसाद गौतमको अध्यक्षतामा गठित जाँच आयोगमा चारजना सदस्य छन् । आयोग सदस्यमा नेपाली सेनाका सहायक रथी दीपक बास्तोला र अवकाश प्राप्त क्याप्टेन प्रमोद लामा सदस्य तथा पर्यटन मन्त्रालयका सहसचिव बुद्धिसागर लामिछाने सदस्यसचिव छन् । दुर्घटनामा मृत्यु हुने सबैको शव काठमाडौं ल्याई आजै दाह संस्कार गरिने बताइएको छ । सरकारले पर्यटन मन्त्री अधिकारीको अन्त्येष्टि राजकीय सम्मानका साथ गर्ने निर्णय गरेको छ भने बिहीबार राष्ट्रिय शोक मनाउन राष्ट्रिय झन्डा आधा झुकाएको र सार्वजनिक बिदा समेत दिइएको थियो ।

ट्रम्प...

ह्वाइट हाउसका प्रेस सेक्रेटरी सराह सेन्डरले जारी गरेको विज्ञप्तिमा भनिएको छ । दुई नेताबीच आणविक निशस्त्रीत्रकरण र आर्थिक एजेन्डामा छलफल भएको तर कुनै निष्कर्षमा पुग्न नसकेको अन्तर्राष्ट्रिय सञ्चारमाध्यमहरुले जनाएका छन् ।

चाँडै...

पनि गुल्जार बनाएका थिए । भूकम्पसँगै बन्द भएको नाकाले गर्दा यस क्षेत्रका हजारौं मानिस प्रत्यक्ष रुपमा प्रभावित बन्न पुगे भने सिंगो मुलुकको छिमेकीसँगको व्यापार

हात्तीपाइले रोग र बिरामीको मानसिकता

स्वास्थ्य/सुरेश खतिवडा

सन्दर्भ विश्व स्वास्थ्य दिवस

'अब दुई चार दिन आउन भ्याइँदैन आज माइला बडालाई हेर्न आएको'' भन्दै डोमेसिलेरी ट्रिटमेन्टमा रहेका आफन्तलाई भेट्न आएका काँकडभिट्टा स्वास्थ्य चौकीका लेखनाथ खतिवडालाई बिर्ता सिटी हस्पिटल छेउमै भेट्दा अब आउन नभ्याउने कारण चाहीँ 'फैलेरियासिस् मेडिसिन डिस्ट्र्युब्युसन' बताए । लेखनाथले लेखेजस्तै तालिका आफ्नो डायरीमा यो पटक नेपालका १५ जिल्लाका तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरुले लेख्दैछन् । विगतमा स्वयंसेवक सेविकालाई औषधि वितरण गर्न लगाइएकोमा यस पटक तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरु खटिएका छन् । 'लगातार छ वर्षसम्म दुई प्रकारका औषधिहरुको मिस्रित सेवनले आन्द्रामा भएका जुका त मार्छ नै हात्तीपाइलेको जिवाणुलाई समेत नष्ट र रोकथाम गर्छ' भन्दै यही फागुन १५ गतेदेखि सरकारी स्वस्थ्य संस्थाका स्वास्थ्यकर्मीहरु औषधि लिएर हाम्रा गाउँ, टोल र चोक चोकमा सक्रिय देखिने छन । एक दिन बुथ संचालन र अन्य दिन सबै घरपरिवार समेट्ने गरी आँगनमा नै पुगेर सेवा दिने गरी यो कार्यक्रम हरेक वर्षझैं सफल बनाइनेछ ।

सन् २०२० सम्म नेपालका प्रभावित जिल्लालाई मात्र हैन यो देशबाटै हात्तिपाइले रोग उन्मूलन गर्ने विश्व स्वास्थ्य संगठन र नेपालको लक्ष यिनै स्वास्थ्यकर्मीहरुको लगाव र मेहनतले पूरा गर्नेछ भने विश्व स्वास्थ्य संगठनको गाइडलाइन र उसले उपलब्ध गराएको दक्ष जनशक्ति र तालिमको सहज सदुपयोग हुने नै छ ।

दुई वर्षमुनिका बालबालिकाहरु, क्रोनिक बिरामी र गर्भवती बाहेकले अनिवार्य तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीबाट यो औषधि सेवन गर्नुपर्छ । 'मैले त डर लागेर पोहोर साल पनि खाइन, यसपालि पनि खाँदिन होला' नेपाल बहुउद्देश्यीयकी कलेक्सनमा आउने बहिनीलाई भोलि दबाई खानु हुन्छ नि ?' भनी सोध्दा मेरै फार्मेसीमा जवाफ यस्तो दिइन् । यसरी कोही सेवा ठानी मरिहत्ते गर्ने र कोही औषधि खानुपर्छ भनेर पर भाग्ने मनोविज्ञान हुनुमा चाहीँ रोगप्रतिको जानकारीमा कमी, रोकथाम र नियन्त्रणबारे सचेतनाको कमी र समाजका आइडल व्यक्तिहरुको सक्रियतामा कमी एवं औषधिप्रतिको डर हट्न नसक्नु भन्ने बुझिन आउँछ ।

के हो त फैलेरियासिस् या हातिपाइले ?

यो लामखुट्टेको टोकाईबाट स्वस्थ व्यक्तिमा लाग्ने र कस्टप्रद अवस्थामा व्यक्तिलाई पुर्‍याउन सक्ने रोग हो । यसका वयष्क परजीविहरु संक्रमित व्यक्तिको शरीरको लसिका प्रणालीमा बगिरहेका हुन्छन् र रातको समयमा भने यसका शिशुहरु (माइक्रो फेलिरियाहरु) हाम्रो रगत प्रवाहमा जाने गर्दछ । जसलाई लामखुट्टेले टोक्दा ती परजीविहरु रगतसँगै आफूले ग्रहण गर्दछन् र स्वस्थ व्यक्तिलाई टोक्दा सार्ने गर्दछन् । त्यसैले भनिन्छ रातको समयमा रगत लिएर परीक्षण गर्नु नै हात्तीपाइलेका परजीवि यकिन गर्ने उपायमा पर्दछ । यसले विशेष लसिका प्रणाली (lymphatic system) मा असर गरी लक्षणहरु देखाउने भएकाले यसलाई लिम्फ्याटिक फैलेरिया भन्ने गरिन्छ । यसमा खुट्टाको तल्लो भाग वरिपरि सुन्निदै ठूलो भएर हात्तीको खुट्टाजस्तो हुने भएकोले र पाइला गोलो र ठूलो हुने भएकोले हात्तीपाइले भनिएको हो । रोग जतातत‌ै नदेखिने र प्रारम्भिक चरणमा लक्षणहरु नदेखिने हुँदा रोग लाग्यो भन्ने थाहा पाउँदा र लक्षणहरु देखापरिसक्दा भने जीवन निकै कस्टप्रद बन्ने हुन्छ ।

यो रोग लागेर उपचार गर्नुभन्दा लाग्नै नदिनु चाहीँ बुद्धिमानी मानिन्छ । त्यसकारण यो पटकको सरकारी अभियानमा सबैको सहभागिता अनिवार्य छ ।

कस्तो हुन्छ परजीवि ?

यो उच्चेरेरिया ब्यानक्रफ्टी नामक परजीविले गर्दा यो रोग लाग्ने हुन्छ । यो निकै सानो धागोको त्यान्द्राजस्तो देखिने हुन्छ । दिनभर लसिका (lymph) मा र राति यसका माइक्रो युनिटहरु रगतमा प्रवाह हुने चरित्रका हुन्छन् ।

के कस्ता देखिन्छन् लक्षण तथा चिन्हहरू ?

महिलाहरुमा स्तनको आकार ठूलो हुने हुन सक्छ । संक्रमण बढेमा आउने हुन्छ अथवा आएजस्तो लाग्छ । शरीरका विभिन्न भागहरुमा हात गोडा जोर्नीहरुमा गिर्खा साना साना गाँठाहरु महसुस हुन्छ । छालामा निलो डाम देखिन सक्छ । संक्रमण फैलिएमा केटाहरुमा अण्डकोष सुनिने अथवा अन्डकोषमा पानी जम्मा हुने गर्दछ । यौनाङ्गहरु सुन्निने तथा वरिपरिका ग्रन्थीहरुमा संक्रमण देखिन सक्छ । रोग पुरानो र जटिल बन्दै गएमा गोडाको तल्लो भाग सुन्निने या फुल्ने गर्दछ । बिरामीको पिसाबबाट सेतो बाक्लो सेतो पदार्थ जान सक्छ ।

हात्तीपाइलेको रोकथाम र नियन्त्रण

हात्तीपाइलेको रोकथाम र नियन्त्रणको सबैभन्दा पहिलो उपाय भनेको लामखुट्टेको टोकाईबाट बच्नु हो । राति सुत्दा गाईगोठ (पशुपक्षीका खोरसम्म जाँदा पूरा शरीर कपडाले ढाकेमा आफू सुरक्षित रहिन्छ । केटाकेटीहरुलाई खेल्न पठाउँदा र साँझ बिहान आफू बाहिर निस्कँदा पूरा बाहुला कपडा लगाउने गर्नु पर्दछ । घर वरिपरिका पानी जम्न सक्ने खाल्डाखुल्डी पुर्ने तथा झाडी झाङ सफा गर्ने गर्नुपर्छ । माछा पोखरीमा लामखुट्टेको लार्भा खाने खालका माछा पाल्ने गर्नुपर्छ । घरका झ्याल ढोका भेन्टिलेसनमा जाली प्रयोग गर्ने गर्नुपर्छ । यही फागुन १५ गतेबाट हुने हात्तीपाइले रोग विरुद्धको औषधि नडराइकन तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीबाट सेवन गर्ने र औषधि प्रयोगसम्बन्धी छरछिमेक साथीभाइलाई सही सूचना प्रवाह गर्ने गर्नुपर्छ ।

प्रभावित बन्न पुग्यो । नेपाली व्यापारीले चीनसँगको व्यापार गर्न पनि भारतीय जलमार्ग र स्थलमार्गको प्रयोग गर्नुपर्‍यो ।

भारतीय नाकाबन्दीको समयमा चीनले नेपाल र नेपालीप्रति उदारता देखाउँदै पेट्रोलियम पदार्थ समेत पठाएर भारतलाई सांकेतिक दबाब दिएको थियो । त्यसैगरी रेलमार्ग बनिनसकेको अवस्थामा समेत बेइजिङ टु काठमाडौंको ब्यानर राखेको रेल केरुङतर्फ पठाइदिएर भारतलाई मनोवैज्ञानिक दबाब दिएको थियो भने नेपालीलाई उत्साह जगाएको थियो । चीनले अघि बढाएको बेल्ट एन्ड रोड इनिसियटिभ (बीआरआई) मा नेपालले हस्ताक्षर गरेपछि चीनले नेपालसँग जोडिएका थप नाकाहरु समेत व्यापारिक प्रयोजनका लागि खुला गर्दै लैजाने भएको छ । विगतमा यस्ता नाकाहरु दुईतर्फका स्थानीय जनताले आफ्ना उत्पादनहरु सट्टापट्टाका लागि मात्र प्रयोग गर्ने गरेका थिए ।

प्रधानमन्त्री केपी ओलीले नाकाबन्दीकै समयमा गरेको चीनसँगको व्यापार पारवहन सम्झौता कार्यान्वयनको लागि समेत चीनसँगका सबै व्यापारिक नाकाहरु खुला हुन आवश्यक छ ।

तातोपानी नाकामा भौतिक संरचना निर्माण पुल निर्माण जस्ता कार्यमा चिनियाँ सरकारले तदारुकता देखाएको छ । नेपालतर्फको बाह्रबिसे तातोपानी २६ किमि बाटो निर्माणमा समेत चीनले सहयोग पुर्‍याइरहेको छ भने कन्टेनरहरु राख्ने सुख्खा बन्दरगाह समेत निर्माण भइरहेको छ ।

चीन सरकार नेपालप्रति उदार देखिए तापनि उसको एउटै चिन्ता भनेको नेपाली भूमि प्रयोग गरी चीन विरोधी गतिविधि नहोस् भन्ने रहेको छ । अमेरिका लगायत पश्चिमा शक्तिहरुले चीनको बढ्दो आर्थिक महाशक्तितर्फको पाइला रोक्न चीन विरोधी गतिविधि विभिन्न माध्यमदेखि गर्दै आएका छन् । अमेरिकाले खुलमखुला चीनसँगको आयातमा बढाएको भन्सार होस् या अन्य मुलुकलाई समेत प्रयोग गरेर चीनलाई पुर्‍याएको बाधा व्यवधान किन नहोस् त्यसमा चीन राम्रो जानकार रहेको छ ।

अमेरिकाले चीनको घनिष्ठ मित्र नेपाललाई समेत प्रयोग गरेर फ्रि तिब्बत लगायतका गतिविधि गर्न चाहन्छ । इन्डो-प्यासिफिक रणनीतिमा नेपाललाई समेत सामेल गराएर बीआरलाईलाई अवरोध गर्नु अमेरिकाको मूल ध्येय रहेको छ । यस्तो अवस्थामा खुल्न लागेको तातोपानी नाकाको कुनै हालतमा पनि गलत प्रयोग नहोस् र उक्त नाका चीन विरोधीको स्वार्थ पूरा गर्न नभएर नेपाल चीनबीचको व्यापारिक सम्बन्ध विस्तारमा र नेपाली जनताको सुविधाको लागि प्रयोग होस् भन्ने चीनको चाहना रहेको छ ।

तातोपानी नाका खुल्ने तयारीबाट उत्साही बन्दै पुनः व्यापार व्यवसाय सञ्चालन गर्न त्यस क्षेत्रबाट विस्थापित भएका जनता फर्किन थालेका छन् । आफ्ना छोडेका घरबासको पुनःनिर्माणमा जनता लागेका छन् भने सरकारी भवनहरुको समेत पुनःनिर्माण भइरहेको छ । नयाँ वर्षको सुरुवातबाटै नाका सञ्चालन भएमा नेपाल र नेपाली जनताको लागि यो चिनियाँ मित्रको नयाँ वर्षको राम्रो उपहार हुनेछ ।

राज्यकोष...

सरकारप्रति जनअपेक्षा निकै छ । तर सरकार भने विगतका कामचलाउ सरकारभन्दा अब्बल रुपमा देखापर्न सकेको छैन । मितव्ययिता अपनाएर विकास निर्माणका कार्यहरुलाई तीव्रता दिनुपर्नेमा सरकार भने नातावाद र कृपावादका आधारमा राज्यकोषबाट जथाभावी रकम बाँडेर बदनाम भइरहेको छ । विभिन्न असहायहरुलाई उपचारका लागि सहयोग गर्नुपर्नेमा पहुँचवालाहरुलाई सहयोग गरेर सरकारले जगत हँसाइरहेको छ ।

विगतमा राजनीतिक अस्थिरताका कारण सरकार फेरबदल भइरहन्थे । त्यस्ता सरकारबाट जनताले खासै अपेक्षा पनि राखेका थिएनन् । सरकार परिवर्तन भइरहने भएका कारण आर्थिक अनियमितताका घटनाहरु पनि प्रशस्त घट्यो । यो सरकारले पाँच वर्ष कार्यकाल पाएको छ । एक वर्ष बितिसक्दा पनि सरकारले देखिने गरी विकास निर्माणका ठोस काम गर्न सकेको छैन । राजनीतिक क्रान्ति सकियो अब आर्थिक क्रान्ति भन्ने सरकारले अपारदर्शी रुपमा आर्थिक अनियमितता गरेर राज्यकोषको अनियन्त्रित दोहन गरिरहेको छ । सरकारका यस्ता कामलाई जनताले मिहिन ढंगले हेरिरहेका छन् ।

किन पाइनन्...

दशी प्रमाण सबुत सबै नष्ट गरेर शव जिम्मा लिई तुरुन्त जलाइहाल भन्ने सीडीओ, एसपी र मेयरहरुको डर धाक र त्रासलाई वास्ता नगरी पन्त दम्पत्तिले शव बुझे नजलाएकाले यज्ञराज पन्तकै माइला ससुराको छोरा डोटीमा बस्ने सालो भए पनि दुश्मनी भएर बोलचाल आवतजावत कहिल्यै पनि नभएको, तीर्थराज भण्डारी रहेछ यसको साथी पद्मराज भट्ट र मेयर सुरेन्द्र बिष्टलाई थाहा हुँदा पहिलेका बडाहाकिमको जस्तै अधिकार प्राप्त सीडीओ कुमारबहादुर खड्काले एसपी मेयर समेतको त्रिकोणीय निचषण पत्रद्वारा झिकाई शव जिम्मा लिन लगाई सयकडौं प्रहरीहरुको घेराबन्दीमा जलाउनु नै पुलिस प्रशासन र नगरपालिका समेतको धाँधली हो । र रात १२।१ बजेपछिसम्म पनि हतियारधारी पुलिस बम दिदीबहिनीहरुको घरमा सीडीओ, मेयर, एसपीहरु नभइकन त्यसरी बस्नै सक्दैनन् ।

अनुसन्धानात्मक सूक्ष्म दृष्टिकोणले विवेचना गर्दा २०।२२ वर्षकी बबिता बम र किशोरी बम दुईटी मात्र दुर्घटना घटित घरमा बस्नु आमा इन्द्रा बम पतिसँगै अर्कै जिल्लामा बस्नु, किशोरीले दिदी बबिताले सिकाएजस्तै निर्मला पन्तलाई डान्स सिक्न बोलाउनु, निर्मलाले नमानेपछि ट्युसन पढ्न आइज मेरो घरमा मेरी दिदीसँग भनेर उधारो चटपटे खाने घर लैजाने र पैसा लिन जाने कारण बनाई आफ्नो घरमा पुगेपछि ०७५।५।२८ को कान्तिपुर दैनिकको पृष्ठ ९ को कालम १ देखि ऐ ५ कालमसम्म उल्लेख भएको महेन्द्रनगरभरिमध्येको सबभन्दा राम्रो होटेल 'ओपेरा' मा ३ वटी केटी र ३ वटा केटा देखिएकोमा सानी कलिली भनिएकी यही विचरी निर्मला र ठूला भनिएका बम दिदीबहिनी र केटा भनिएका आयुष विष्ट, किरण बिष्ट र अर्को कुनै प्रहरी अधिकृत इ.एकेन्द्र खड्का हु सक्छ एसपी पुत्रको जन्मोत्सवको दिन हुँदा होटेल ओपेरामा प्रीतिभोज र रात्रि यौनिक मनोरञ्जन बबिता बमकै घरमा मदिरा पिलाई बलात्कार गरेको हुँदा पेशेवर भई अक्षतयोनी अबोध बालिकाको मदिराले छुत पुलिस प्रशासकहरुको सामूहिक बलात्कारकै क्रममा मृत्यु भइसकेको हुनुपर्छ ।

यसैकारणले १० गते नै मरेकी निर्मलालाई १४ गते ५ दिनमा बोलचालै नहुने मामा भनाउँदो तीर्थराजलाई खोजेर ल्याई आफ्ना आमाबाबु आफ्नै मामा हजुर बा र गाउँले हुँदाहुँदै सीडीओ, मेयर र एसपीहरुलाई शव र दशी प्रमाण पोल्न चासो अत्यधिक किन पर्‍यो ? र बिहानै ४।५ सय प्रहरीको घेरामा दशी समेत शव किन पोलियो ? साउन १० गते राति १२ बजे (०७५।५।२।२८ को कान्तिपुरको प्रहरीबाटै प्रमाण नष्ट शीर्षकको पृष्ठ ९ को अनुसार) भूपू सैनिक मोतीराम नेपाल, छिमेकी लक्ष्मण भट्ट केही गाउँले समेत साथी लिई बमका दिदीबहिनीहरुको घरमा जाँदा दुर्गादेवीलाई बबिता बमले अवर्णनीय दुर्वाच्य बोल्दै आँगनमा पस्न दिइन र त्यहाँ तैनाथ प्रहरीहरुले पनि सोधपुछ गर्न, छोरीलाई हेर्न भित्र पस्नै दिएनन् । घरको आँगन,बरन्डामा र छतमा पुलिस किन तैनाथ गर्नु परेको थियो ? घरभित्र चाहिँ के हुँदैथियो ?

यसअघि पूर्वोक्त कान्तिपुर पत्रिका अनुसार इन्स्पेक्टर एकेन्द्रले सीडीओ, मेयर, एसपी मै हुँ भन्दै हवल्दार चाँदनी साउदलाई मृत निर्मलाको योनीमा कटकटिएको रगत र वीर्य धुन र सुरुवाल र पेन्टीको रगत वीर्य समेत किन धुन लगाई सम्पूर्ण दशी प्रमाण कुन अपराधीहरुलाई बचाउन नष्ट गरेको हो ?

आफ्ना गाउँमा आफ्नै दिदीबहिनी चेलीबेटीहरुमा भएको बलात्कार र हत्याको कारण बुझ्न शोकसन्तप्त बालवृद्ध बनिताको शोकाकुल निहत्था भीडमा लाठी डण्डा अश्रुग्यासका साथै गोली प्रहार गर्न सीडीओ कुमारले किन आदेश दिए र निर्दोष सनिखुना नामक १४ वर्षे बालकको हत्या गरे ? उनले गोली हान्न आदेश दिएको होइन भने गोलाबारी गर्ने पुलिसमाथि किन कारबाही गरेनन् ?

निर्दोष अधिकारकर्मी लक्ष्मी मल्ल, हेमन्ती भट्ट, निर्मला धामीहरुलाई मानसिक मात्र होइन शारीरिक यातना समेत कैयन दिन दिई मेरो ब्वाइफ्रेन्ड र म मेयर यो काण्ड गरेकी हुँ भन नत्र तेरो र तेरा घर परिवारको समेत जीवन बर्बाद पारिदिन्छु भनेर एसपी डिल्ले बिष्टले किन सम्भ्रान्त निर्दोष महिलाहरुलाई हप्ता दिनभन्दा बढी कस्टडीमा थुनेर कुट्यो ? उता १४ वर्षीया सनि खुनालाई गोली हानेर ठहरै मार्‍यो भने इन्जिनियरिङ पढ्दै गरेका २० वर्षे अर्जुन भण्डारालाई पुलिसले गोली हानेर खुट्टै कटाइदियो, १८ वर्षे उमेश देउवाको गोलीले पक्षघात भएर अस्पतालको बेडमा अरु पनि दर्जनौं निर्दोष गाउँलेको आर्त्तनादले जसको पनि हृदय द्रवित हुन्छ । गोली मात्र होइन, लठी पनि चलाउनुपर्ने अवस्था दिनभरि नै थिपेन, बलात्कार र हत्याले शोकाकुल जनताको भीड थियो ।

बलात्कारी एवं हत्यारा हुँ भनी कबुल गरे पिट्दिनँ भनेर मस्तिष्क विकृत दिलिप बिष्टलाई हप्तौं पिट्यो, कहिले चकुदेव बडुलाई कहिले जीवन घर्ती मगर र दीपक नेगीलाई, कहिले विशाल चौधरी, दिनेश चौधरी र कहिले प्रदीप रावललाई र कहिले इज्जतदार कौलेज गलेलाई पक्रेर मेरो ब्वाइफ्रेन्ड र म भएर मारेकी हुँ भन् नत्र तेरो जीवन बर्बाद गर्दिन्छु भनेर एसपी डिल्ले बिष्टले कसलाई बचाउन यस्तो कुकर्म गरेको हो ? एकेन्द्रले आदेश दिएर चाँदनी साउद नामक हवल्दारले बीर्य र रक्तरन्जित पेन्टी सुरुवाल र निर्मलाको योनी धोएर दशी प्रमाण आदेशानुसार नष्ट गरेकी हुन् अनि किन यिनलाई निलम्बन गरेको ?

जिन्दगीभर सरकारी गैरसरकारी मात्र होइन भोट दिन पनि नपाउने गरी अयोग्य घोषित हुनुपर्ने डिल्ले बिष्टहरु र तत्कालीन सीडीओ कुमारबहादुर खड्काहरु हुन् । कुमारबहादुर खड्का जिल्लामा पुलिसभन्दा ठूला सर्वश्रेष्ठ हाकिम हुन् । उनैका सामुन्ने यी सबै कुकर्म भएको परिबन्दले पुष्टि गर्छ ।

उपसचिव वीरेन्द्रबहादुर केसीलाई अनुचित दबाब दिएर झूटमुट प्रतिवेदन लेख्न लगाएको हुन सक्छ । यसैले उनले राजीनामा दिएका थिए, पछि पोलपोटभन्दा पनि शक्तिशाली निरंकुश शक्तिको डर, धाकले विवश भएर अपुग अपूर्ण प्रतिवेदन लेखेका हुन् । उनको मनमा अपराधी को को हुन् र संरक्षक को हुन् भन्ने पूर्ण थाहा छ ।

यो पंक्तिकारले श्रवणशक्ति कम भए पनि दुईतिहाई बहुमत भएको दम्भले ग्रास हुनुभएका प्रम ओलीजीका कार्टुने, उखान टुक्के, पानीजहाजे, भित्तेग्यास चुले, हवाई चानिज रेल एवं अरिंगालले कार्यकर्ताहरुको मुखबाट चियाकफी, होटल, विवाह, व्रतबन्धादि समारोहहरुमा डराई डराई उगलेको सुन्छु कि डिल्ली बिष्ट, कुमारबहादुर खड्का, मेयर बिष्ट, एकेन्द्र खड्का, आयुष र किरण बिष्ट एवं बबिता भनिने अनिता र किशोरी बम दिदीबहिनी यिनीहरु नै प्रमुख पात्रहरु हुन । मुखले स्पष्ट बोल्न दुईतिहाई सर्वशक्तिमान निरंकुश शासन भएको अवस्थामा अकाल मृत्यु भई राजदूत, भक्तपुरकी चमेली खड्काको ११ वर्षे पुत्र निशान खड्का, निर्मला पन्त, अनिता नमिता दिदीबहिनीहरु आदि इतयादिकै जस्तो हुने हो कि भनेर स्पष्ट बोल्दैनन् बरु हिँडी हाल्छन् । आखिर कटु सत्य पनि त्यही हो । प्रहरी प्रशासनले गरेको बलात्कार र हत्या जाँच पड्ताल गर्ने पनि त्यही अनि संरक्षक गर्ने सर्वशक्तिमान प्र.मन्त्री र अर्का अध्यक्ष श्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्ड पनि अनि के गरी थाहा हुन्छ ?